

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Elevers förutsättningar för lärandet

- en studie kring hur elever lär i en skola i Sverige och en i Kenya.

Anna Hedén, Sara Karlsson

Kurs: LAU370

Handledare: Jan Lindström

Examinator: Jan Strid

Rapportnummer: HT08-2450-02

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: Elevers förutsättningar för lärandet- en studie kring hur elever lär i en skola i Sverige och en i Kenya.

Författare: Anna Hedén och Sara Karlsson

Termin och år: Ht- 2008

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen

Handledare: Jan Lindström

Examinator: Jan Strid

Rapportnummer: HT08-2450-02

Nyckelord: Lärandet, Sverige, Kenya, skolan, styrdokument och skolhistoria

Sammanfattning:

Syfte: Vi vill undersöka uppfattningar om vad elever skall/bör lära sig i en skola i Sverige och en i Kenya. Samt hur omgivningen, de gällande styrdokumenterna och pedagogernas inställning påverkar elevernas lärande.

Huvudfrågor: Vad kännetecknar respektive lands skolpolitik och syn på skolgång? Vad säger de centrala styrdokumenterna om elevers lärande och utveckling? Hur resonerar respektive skolas personal och elever kring skola, skolgång, lärande och utveckling?

Metod: Denna studie har gjorts med hjälp av en fältstudie i en skola i Partille; Sverige och en skola i massai-byn Enkokidongoi; Kenya. Under fältstudien har intervjuer och observationer med elever och pedagoger gjorts. I studien ingår även en litteraturstudie på hur skolan i de bägge länderna vuxit fram och formats historisk och ländernas olika skolpolitik.

Resultat: I vårt arbete har vi kommit fram till att det finns vissa likheter men även vissa skillnader mellan länderna gällande förutsättningarna för lärandet. I Kenya använder man fortfarande äga som ett bestraffningssystem medan man i Sverige slutade med det på 1950 talet. Det behavioristiska synsättet finns fortfarande kvar i den kenyanska skolan men pedagogerna strävar efter att arbeta mer enligt det sociokulturella synsättet. Just detta sociokulturella synsättet arbetas det redan mesta dels efter i den Svenska skolan. När det gäller styrdokumenterna så har båda länderna gemensamt att de har olika, det finns dock en skillnad. I Kenya finns olika läroplaner i de olika ämnena, medan i Sverige så är det vilket år i skolan som eleven går som avgör vilken läroplan de utgår ifrån.

Relevans för läraryrket: Vi tycker detta är en viktig studie som vi kommer att ha stor användning av i vår framtida roll som pedagoger. Denna fältstudie som vi har genomfört i två skilda länder har gett oss ytterligare ett perspektiv på hur olika elevers förutsättningar kan vara. Sverige blir mer och mer månkulturellt så vi tror att detta arbete delvis kan öka vår förståelse på det planet. Men den viktigaste kunskapen som vi tar med oss är att förutsättningarna kan se väldigt olika ut. Därför är det viktigt att vi tar hänsyn till de när vi möter våra kommande elever i skolan.

Innehållsförteckning

1	Inledning	5
1.1	Syfte.....	5
1.2	Frågeställningar.....	5
1.3	Begreppslista	5
1.4	Metod	6
1.4.1	Val av metod	6
1.4.2	Fältstudie.....	6
1.4.2.1	Intervjuer	6
1.4.2.2	Observationer	7
1.4.3	Litteraturstudie	7
1.4.4	Val av intervjupersoner	7
1.5	Avgränsningar	8
1.6	Etik.....	8
1.7	Examensarbetets uppläggning och utformning.....	9
2	Teori och modeller som rör barns lärande och utveckling	10
2.1	Sociokulturella perspektivet	10
2.2	Behavioristiska synsättet.....	11
2.3	Reggio Emilia	11
2.4	Bornholmsmodellen.....	12
2.5	Sammanfattning.....	13
3	Bakgrund.....	14
3.1	Skolans utveckling i Sverige	14
3.1.1	Skolans historia	14
3.2	Skolans utveckling i Kenya.....	16
3.2.1	Landsinformation.....	17
3.2.2	Massaifolket	17
3.2.3	Skolans historia	18
3.3	Styrdokument.....	20
3.3.1	Sverige	20
3.3.2	Kenya.....	21
3.4	Sammanfattning.....	23
4	Resultatredovisning.....	24
4.1	Resultatredovisning Sverige	24
4.1.1	Skolan	24
4.1.2	Eleverna.....	25
4.1.3	Pedagogerna.....	26
4.1.4	Pedagogiska Metoder	26
4.2	Resultat redovisning Kenya.....	27
4.2.1	Skolan	27
4.2.2	Eleverna.....	29
4.2.3	Pedagogerna.....	30
4.2.4	Pedagogiska metoder	31
5	Analys	32
5.1	Skolpolitik och skolhistoria.....	33
5.2	Styrdokumentet.....	33
5.3	Pedagogerna och elevernas syn på skolan och deras skolgång	34
6	Slutdiskussion	36

6.1	Skolpolitik och skolhistoria.....	36
6.2	Styrdokumentet.....	37
6.3	Pedagogerna och elevernas syn på skolan och deras skolgång	37
6.4	Avslutande kommentarer	38
6.5	Relevans för läraryrket	38
7	Referenslista.....	41
7.1	Litteratur	41
7.2	Internet källor	42
7.3	Intervjuer	43
7.4	Observationer.....	44
7.5	Föreläsning	44

1 Inledning

Skolans hela verksamhet bygger på att elever har en förmåga att lära och utvecklas. I Lpo 94(Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet) kan man läsa följande:

Gemensamma erfarenheter och den sociala kulturella värld som skolan utgör skapar utrymme och förutsättningar för ett lärande och utveckling där olika kunskapsformer är delar av en helhet¹.

I Lpo står det klart och tydligt att skolans institution spelar roll för elevers lärande och att delarna skall bilda en helhet. Vad vet vi idag om elevers förutsättningar för lärandet? Vad är det de skall lära sig och utvecklas till i skolan? För att få svar på dessa frågor vill vi undersöka några centrala tankar och föreställningar som lett fram till dagens skola. För att få djup i bilden vill vi även skriva om skolans utveckling, centrala styrdokument och vad pedagoger och elever säger om skola och skolarbete. För att få bredd i undersökningen har vi även valt att göra en mindre jämförelse mellan det vi lärt oss på universitetet om synen på elevers lärande i Sverige. Även hur denna kunskap omsätts i praktiken i skolan värld med motsvarande tankar i ett land med en helt annan bakgrund och med helt andra förutsättningar än Sveriges. De skolor vi har valt att undersöka är en skola i en gränskommun till Göteborg och en som ligger på landsbygden i Kenya. De kunskaperna som vi hoppas få av detta arbete är bland annat hur olika skolsystem kan se ut, hur de systemen i sin tur påverkar undervisningen och skolan, vilka olika förutsättningar som råder för elevers lärande och hur elever och pedagoger ställer sig till lärandet. De slutsatser som vi förväntar oss dra av detta arbete hoppas vi kunna stärka oss i vår kommande roll som pedagoger. Vi anser nämligen att dagens skola innehåller ett stort antal elever som alla har olika förutsättningar för lärandet. De olika förutsättningarna som vi har valt att fokusera på, är främst de ekonomiska och den som närmiljön innebär.

1.1 Syfte

Vi vill undersöka uppfattningar om vad elever skall/bör lära sig i en skola i Sverige och en i Kenya. Samt hur omgivningen, de gällande styrdokumenterna och pedagogernas inställning påverkar elevernas lärande.

1.2 Frågeställningar

Våra preciserade frågeställningar är:

- Vad kännetecknar respektive lands skolpolitik och syn på skolgång?
- Vad säger de centrala styrdokumenterna om elevers lärande och utveckling?
- Hur resonerar respektive skolas personal och elever kring skola, skolgång, lärande och utveckling?

1.3 Begreppslista

Vi kommer här att förklara en del förkortningar och ord som vi använder oss utav i detta arbete. Vi vill med detta underlätta läsningen för dig som läsare.

Lpfö 98- Läroplan för förskola 98

¹ Lärarens handbok, *Lpo 94*, sid. 12

Lpo94- Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklass och fritidshemmet.

Lpf 94- Läroplan för de frivilliga skolformerna

VFU- Verksamhetsförlagd utbildningen

KIE- Kenya Institute of education

Twiga- En svenska hjälporganisation som vi varit i kontakt med i valet av skola utomlands.

För vidare information läs vidare på deras hemsida, <http://www.twiga.se/>.

Elev- Betydelsen av detta ord i arbetet är ett barn som är inskriven i förskolan/skolan i respektive land.

Pedagog- Betydelsen av detta ord i arbetet är en vuxen som arbetar med elever i förskola och skola.

1.4 Metod

Här kommer vi att redovisa hur vi har gått tillväga för att samla in information till vår rapport.

1.4.1 Val av metod

I denna kvalitativa studie har vi valt att använda oss av metoderna litteraturstudie fältstudie. Fältstudierna har vi genomfört i Sverige och Kenya, det vill säga att vi har intervjuer och observationer elever och pedagoger på våra två valda skolor. Detta för att få reda på elever och pedagogers syn på elevernas lärande och skolgång.

1.4.2 Fältstudie

Fältstudierna har utförts i en förskoleklass på en skola i Partille (Sverige) och i en andra klass på en skola i Enkokidongoi (Kenya). Valet av dessa skolor grundar sig i att en av oss haft VFU på skolan i Sverige. Skolan i Kenya valdes efter kontakt med Alf på hjälporganisationen Twiga. Kontakten med Alf etablerades via mail, då vi funnit Twigas hemsida på Internet. Han var den person som introducerade oss för Mlimaskolan i Kenya. Vi har i dessa skolor observerat och intervjuat pedagoger och elever för att få en större förståelse för de arbetsmetoder som pedagogerna använder sig utav på dessa skolor. Men även för att få en större förståelse för hur eleverna ser på skolan. I Kenya har vi bott nära skolan för att få en större kunskap om samhället kring skolan. Dessa fältstudier är gjorda under två veckor mellan den 6 november och med den 20 november 2008 i Kenya. I Sverige är studien gjord under två veckor mellan den 13 oktober och med den 27 oktober.

1.4.2.1 Intervjuer

Vi har valt att använda oss av strukturerad intervju för att få en inblick i vad elever och pedagoger tycker och tänker om elevers lärande. Detta innebär att vi bestämt intervju frågor i förväg och att dessa frågor är skapade för att passa detta arbete². Vi har även valt denna metod för att öka vår förståelse för hur elever och pedagoger arbetar i Sverige och Kenya. Under intervjuerna i Kenya fick vi använda oss av tolk (se 1.3.5), för att barnen skulle känna sig tryggare i intervjusituationen. Vi valde att intervjua eleverna i grupp; i Sverige i grupper om två och två och i Kenya i grupper om fyra och fyra. Detta val gjorde vi för att eleverna vi tror att de då känner sig tryggare i intervjusituationen. Frågorna vi har ställt eleverna är: Varför går du i skolan? Vad lär du dig i skolan? Varför är det viktigt att gå i skolan? Vad vill du bli när du blir stor? Pedagogerna har vi intervjuat enskilt och frågorna vi ställde dem var:

² Stukát, Staffan, *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*, sid. 38

Vilken syn tror du eleverna har på skolan? Vad tror du att eleverna tycker att de lär sig i skolan? Vad är det viktigaste med dagens skola? Vilken syn har du på elevers lärande? Varför blev du pedagog? Dessa frågor valde vi med våra frågeställningar i tanken. Detta för att få ut så mycket relevant information som möjligt till arbetet.

Intervjuerna i Sverige genomfördes med endast en av närvarande, detta för att det var den personens VFU plats. De i Kenya genomfördes av båda skribenterna, då den ena frågade och den andra antecknade. Under de intervjuer som genomfördes var det inte möjligt att spela in samtalen då personerna i fråga inte tillät det. Vi är medvetna om att viss information på detta vis kan ha gått förlorad. Men är ändå övertygade om att den information vi fått är relevant och sann. Varför vi kan säga detta är för att intervjuerna tog lång tid, då vi uppmanade dem sakta så att vi kunde hinna med att anteckna.

1.4.2.2 Observationer

Vi har valt att arbeta med deltagande observationer och av vanlig osystematisk observation för att kunna få ut den informationen som vi behövde. Deltagande observation har vi använt oss av under samlingar, raster och lunch vilket innebär att vi har kunnat vara med och deltagit i situationerna. Den vanliga osystematisk observation har passat bättre när vi har varit med under lektioner, då det passade bättre att sitta tyst och se vad pedagogerna gjorde³. Observationer har använts i skolan och dess närmiljö i Sverige och Kenya. Detta har gjorts därför vi ville se hur pedagogerna arbetar och hur eleverna beter sig i olika situationer.

1.4.3 Litteraturstudie

Vi har använt oss av lämplig litteratur för att öka förståelsen för de olika skolsystemen och dess historia. De svenska och kenyanska styrdokumenterna och läroplaner är en viktig del av litteraturstudien. Vi har under arbetets gång kunnat konstatera att utbudet av böcker om Kenya är bristfälligt, därför har vi gjort det bästa för att finna aktuell litteratur till vårt arbete. Vi har även använt oss av Internet sidor och har kollat noga innan vi har valt vissa sidor för att de ska vara så tillförlitliga som möjligt. Den viktigaste källan av teoretisk karaktär som vi har använt oss av är verk av psykologen Lev S Vygotskij som härstammar från Ryssland och blev en stor pionjär inom pedagogiken under början av 1900- talet. Vygotskij's tankar används än i dag och är fortfarande aktuella. Den viktigaste vetenskapliga teorin är den behavioristiska, som fick sin stora genomslagskraft i Sverige på 1960 talet. Skinneri är den man som främst förknippas med denna teori. Inlärningsprocessen i denna teori sker i tre steg, stimuli, förstärkning och association⁴.

1.4.4 Val av intervjupersoner

I Sverige intervjuade vi 24 barn i förskoleklassen, dessa elever är 5-6 år. I Kenya intervjuade vi 25 barn i år 2, de eleverna var mellan 8-13 år. Anledningen till varför åldrarna är så spridda i Kenya är för att massaierna inte håller strikt kontroll på ålder hos människan⁵. Eleverna som intervjuades var indelade i grupper om fyra. Två flickor och två pojkar, där var det pedagogen i klassen som valde vilka som skulle intervjuas tillsammans. I Sverige intervjuade vi de två pedagogerna som jobbar i klassen och en pedagog som arbetar i samma arbetslag som de andra. I Kenya valde vi att intervjuva rektorn, pedagogen i år två, fyra och sex. Dessa

³ Stukát, Staffan, *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*, sid. 50

⁴ Lyxell, J, *Barns språkinläring, Laboration i kognitionsvetenskap*

⁵ Intervju med Emanuel, 18 nov. Kl. 21-22, 2008

intervjuades på grund av att det var de som var på skolan när vi var där. De andra pedagogerna var i väg på andra uppdrag av regeringen. Vi är medvetna om att om vi valt andra intervjupersoner skulle eventuellt resultatet ha blivit annorlunda.

1.5 Avgränsningar

Vi har i vår undersökning valt att närmare undersöka endast två skolor och en klass i varje skola. Vi är medvetna om att vi därför inte kan redovisa en generell bild av elevers förutsättningar för lärandet. Trots detta anser vi ändå att vi kan utifrån dessa två skolornas svar ge en kanske klar bild av situationen då det gäller elevers förutsättningar för lärandet.

Den svenska skolan valde vi eftersom den har varit VFU-skola under den sista terminen vid lärarutbildningen på Göteborgs Universitet. Den kenyanska skolan valde vi efter kontakt med en man vid namn Alf, som rekommenderade den till oss. Valet av skolor skedde enbart efter önskan att ha en skola från Sverige och en annan skola från ett land med andra historiska och socioekonomiska förutsättningar. Det medför att valet av intervjupersoner och observationstillfällen gjordes utifrån våra önsknings och skolans tillgänglighet. Vi har alltså enbart genomfört vår undersökning på dessa två skolorna och inga andra.

I våra undersökningar har vi valt eleverna utifrån deras kunskapsnivå och inte utifrån vilken klass de befinner sig i. Genom detta val ansåg vi att vår undersökning skulle få större relevans för oss.

Vi har som vi nämnt ovan koncentrerat oss på barn i de lägre åldrarna och har därför gjort ett medvetet val att inte skriva om de äldre barnens lärande, utveckling och skolgång. Vi har inte heller gått in på genusaspekter av yngre barns lärande och utveckling.

Under intervjuerna i Kenya använde vi oss av en tolk. Tolken heter Emanuel, han är född och uppväxt i Enkokidongoi och är en av de få i hans ålder som har gått i gymnasieskolan. I valet av att använda tolk är vi medvetna om att viss information kan gått förlorad i översättningen. På det sätt är kanske reliabiliteten i vad som sades till oss inte maximalt. Men utan tolk hade vi inte kunnat få svar på våra frågor vi ställde eleverna, därav kom beslutet att använda tolk.

Delar av den litteratur som vi har bearbetat har varit skriven på engelska, vilket innebär att vi har översatt till svenska. Med denna översättning är vi medvetna om att viss information kan ha uteblivit. För att minimera denna risk så mycket som möjligt har vi valt att använda oss utav Norstedts engelsk-svenska ordbok.

Vi vill också påtala att vi i detta arbete inte gör några anspråk på att kunna göra några större generaliseringar om respektive skola eller lands skolverksamhet eller politik. Vi gör inte heller en systematisk jämförelse mellan de två skolorna och länderna, utan koncentrerar oss på att lyfta fram de likheter och skillnader vi ser i vår information.

1.6 Etik

I detta arbete har vi valt att använda oss utav observationer och intervjuer vilket kan medföra att personerna i fråga lämnar ut eller ger oss känslig och personlig information. För att skydda dessa personer har vi valt att följa det grundläggande individskyddskravet. Vilket innehåller

fyra huvudkrav grundläggande individskyddskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet⁶.

När det gäller individskyddskravet har vi informerat intervjupersonerna som har deltagit i vår undersökning om vad syftet med vårt arbete är vid första kontakttillfället. Samtyckeskravet och nyttjandekravet har vi också tagit hänsyn till i vårt arbete. Vi har informerat om vad deras medverkan bidrar till för vårt arbete och hur vi kommer att behandla den information som framgår av intervjun. Detta har vi gjort för att personerna i fråga ska känna sig säkra i att informationen inte hamnar i orätta händer. Alla intervjupersoner i vår undersökning är inte myndiga, vilket innebär att själva inte får avgöra om de får delta i undersökningen. För dessa personer har vi bitt om vårdnadshavaren godkännande i form av en underskrift⁷.

Vad gäller konfidentialitetskravet har vi valt att ge intervjupersonerna fiktiva namn i arbetet. Intervju personerna i Sverige har vi valt att benämna med tjejnamn som börjar på bokstaven K och intervju personerna i Kenya med pojknamn på engelska som börjar på bokstaven E. Observationerna har vi också valt att benämna med fiktiva namn och nummer, dvs. observationerna i Sverige kallar vi Sverige observation 1 och i Kenya kallar vi dem Kenya observation 1. De två skolor som vi har grundat vår undersökning på har vi döpt till fiktiva namn. Skolan i Sverige heter Bergskolan och den i Kenya heter Mlimaskolan. Valet av namn har inget med kön eller någon annan tanke bakom⁸.

1.7 Examensarbetets uppläggning och utformning

Efter denna inledning följer ett kort teoriavsnitt där vi försöker redogöra för ett par centrala teorier och modeller som behandlar barns lärande och utveckling. Detta avsnitt tjänar också som en allmän bakgrund till vårt huvudsakliga undersökningsområde. Därpå följer två avsnitt, varav det första redogör för hur respektive lands skolpolitik vuxit fram och de centrala styrdokumenterna som reglerar respektive skolas verksamhet. Här ger vi också en kort presentation av landet Kenya och den minoritetsgrupp, Massaier, som bor i den studerade skolans närhet. Det andra redovisar resultaten från vår egen datainsamling på de två skolorna. Arbetet avslutas med diskussion och slutsatser.

I vårt analyskapitel har vi valt att ställa den relevanta information som vi kommit fram till kring våra frågeställningar emot varandra. Detta för att vi anser att det då underlättar för läsaren att se vilka likheter och skillnader som finns i arbetet. I och med detta val blir det en del upprepning i detta kapitel. Vi är välmedvetna om detta, men anser ändå att det ger läsaren en bra överblick om vilka delar av texten som vi lagt vidare fokus på. Men även att det blir som en liten sammanfattning inför slutdiskussionen.

Citaten i denna text har vi valt att vara konsekventa med, vi har valt att lyfta ut dem ur texten hur korta de än är. Vi är medvetna att detta går emot Stukát's rekommendationer men vårt val är medvetet gjort⁹. Detta för att vi anser att arbetet blir mer lättläst för läsaren.

⁶ Stukát, Staffan, *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*, sid. 131-132

⁷ Stukát, Staffan, *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*, sid. 131

⁸ Stukát, Staffan, *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*, sid. 131-132

⁹ Stukát, Staffan, *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*, sid. 165-166

2 Teori och modeller som rör barns lärande och utveckling

I detta kapitel kommer vi att beskriva olika lärande teorier/metoder. Det vi kommer att skriva om är Sociokulturella perspektivet, Behavioristiska synsättet, Reggio Emilia och Bornholmsmodellen. Vi valt att skriva med detta teori kapitel som en introduktion till de båda skolornas arbetssätt.

2.1 Sociokulturella perspektivet

Vygotskij är den forskare som ligger bakom den sociokulturella inriktningen, som kan kännetecknas med att man lär sig i samspel med andra¹⁰. Enligt honom formas vi människor genom samspel med andra och genom kommunikation och dialog. Han anser också att leken är en grundupplevelse som alla de andra sinnliga former, till exempel sång, dans och drama har utvecklas ur. Barnen lär sig genom leken att kommunicera, samarbeta och uttrycka sig i tankar och känslor. Leken utgör sådels en stor del utav barnets lärande¹¹. Olga Dyste är en forskare som delar Vygotskijs sociokulturella syn, hon säger följande om det sociokulturella synsättet;

...lärande har med relationer att göra; lärande sker genom deltagande och genom deltagande samspel; språk och kommunikation är grundläggande element i läroprocesserna; balansen mellan det individuella och det sociala är en avgörande aspekt på varje läromiljö; lärande är mycket mer än det som sker i elevens huvud och har att göra med omgivningen i vid mening¹².

Lärandet sker i samspel med andra, elev till elev, pedagog till pedagog eller elev till pedagog och motsatt väg. För att detta samspel ska fungera behövs reskap och verktyg. Roger Säljö skriver i boken *Lärandet i praktiken – ett sociokulturellt perspektiv*, om den sociokulturella perspektivet;

I ett sociokulturellt perspektiv har termerna redskap och verktyg (Vygotsky, 1934/1986) en speciell, och teknisk betydelse. Med redskap eller verktyg menas de resurser, såväl språkliga (eller intellektuella) som fysiska, som vi har tillgång till och som vi använder när vi förstår vår omvärld och agerar i den¹³.

Förutom det som är beskrivit i texten ovan spelar även fantasin och de upplevda erfarenheterna en stor del i det sociokulturella perspektivet. Vygotski menar att barnet med hjälp av sin fantasi och redan upplevda erfarenheter får ny kunskap. Det kan gå till på följande sätt. För att barnet ska kunna lära sig och utvecklas måste det fyllas med olika sorters erfarenheter och intryck. När barnet är fyllt av dessa nya erfarenheter och intryck sätts en process igång inuti barnet. Fantasin hjälper till att bryta ner erfarenheterna som barnet har och med hjälp av fantasin byggs dessa erfarenheter ihop till nya kunskaper. Denna process menar Vygotski kan ske på fem olika sätt. I det första sättet handlar det om att barnet använder sig av sådan kunskap som det redan har. Eleven bryter ner två olika kunskaper som den sedan sätter ihop till något nytt. I det andra sättet blandar barnet in kunskaper som det fått från någon annan som den bryter ner tillsammans med sin egna och bildar nya kunskaper. Kännetecknande för det tredje sättet är att barnet blandar in känslor som den tillsammans med andra erfarenheter bryter ner och sätter ihop igen med hjälp av fantasin. I det fjärde sättet handlar det om nyskapande och den sista om hur en ide med hjälp av bearbetning intar fysisk

¹⁰ Claesson Silwa, *Spår av teorier i praktiken några skolexempel*, sid. 31

¹¹ Vygotski Lev. S, *Fantasi och kreativitet i barndomen*, sid. 82 - 86

¹² Dyste, Olga, *Dialog, samspel och lärande*, sid. 31

¹³ Säljö, Roger, *Lärandet i praktiken – ett sociokulturellt perspektiv*, sid.20

form Alla dessa olika sätt består i grunden av barns olika erfarenheter och deras förmåga att fantisera.

Som sammanfattning tycker Vygotskij att den sociokulturella inriktningen består av fyra grundpunkter, samspel, dialog och en kombination av fantasi och erfarenheter¹⁴.

2.2 Behavioristiska synsättet

Det behavioristiska synsättet användes mest i skolorna på 1960 talet i Sverige, men inslag finns även i dagens skola. Den största företrädaren för ett Behavioristiskt synsätt var Skinner. Han förklarar elevernas inlärningsprocess i tre steg stimuli, förstärkning och association. Stimuli står för elevernas hörande och förstärkning för det de lär sig under stimulinen. Association står för elevernas tänkande när de hör talas om något. Detta synsätt är framarbetat inom psykologin men forskningen är utförd på djur¹⁵.

I en pedagogik som påverkats av det behavioristiska synsättet vill pedagogen skapa ordning. Det har också påståtts att eleverna mer ses som objekt än som individer¹⁶. Jörgen Lyxell skriver följande om det Behavioristiska synsättet i sitt arbete, *Barns språkinläring, Laboration i kognitionsvetenskap*;

...I ett tidigt behavioristiskt synsätt vill man förklara barns språkinläring med en liten del medfött beteende som kunde vara generella kunskaper enligt följande:

- En förmåga att artikulera sig.
- Kunna bearbeta hört talspråk och se samband med barnets eget språk.
- Att associera ett uttalat ord med dess betydelse.
- Ett medfött intresse som motiverar barnet att associera orden med dess betydelse¹⁷.

I det behavioristiska synsättet anses dock inte att elevens medfödda egenskaper är viktiga, utan det anses att eleven kan formas till den person man vill. Eleverna uppmuntras i skolan för att arbeta vidare och nå nya inlärningsmål. Ett sätt att uppmuntra eleven kan vara att sätta guldstjärnor i deras böcker när en uppgift är avslutad på ett bra sätt¹⁸.

2.3 Reggio Emilia

Reggio Emilia är en filosofi från just staden Reggio Emilia som ligger i regionen Emilia Romagna i Italien där denna filosofi kommer ifrån. Loris Malaguzzi är eldsjelen bakom Reggio Emilia och som har kämpat mycket med elevernas rätt till lärande¹⁹. Malaguzzi myntade ett uttryck för många år sedan och idag har blivit något av Reggio Emilias motto. Han sa;

Ett barn har hundra språk men berövas nittionio av dem²⁰.

Med det menas att ett barn inte enbart föds med det talade språket, de har även andra språk. Så som skrattet, bilderna, minerna, kroppsspråket, ögonen, ljuden med flera. Ju äldre barnen

¹⁴ Vygotski, Lev. S, *Fantasi och Kreativitet*, sid. 17- 26

¹⁵ Lyxell, J, *Barns språkinläring, Laboration i kognitionsvetenskap*

¹⁶ Orlenius, K, *Värdegrunden – finns den?*, sid. 214

¹⁷ Lyxell, J, *Barns språkinläring, Laboration i kognitionsvetenskap*

¹⁸ Orlenius, K, *Värdegrunden – finns den?*, Sid. 214

¹⁹ Föreläsning med Heikiö, Tarja, Reggio Emilia 19 dec. 2006

²⁰ Jerdelund, U, *Musik och språk*, sid. 19

sedan blir desto fler av dessa språk försvinner. Han menar att när eleven flyttar upp i årskurserna är det inte lika vanligt att eleverna får uttrycka sig i något annat än ord och tal. Med denna utveckling anser han att eleverna berövas nittionio av dem²¹.

Reggio Emilia har en aktivitetspedagogisk inriktning, som utgår från att ett barn lär sig genom att prova saker och ting. Att få känna, klämma, smaka och lukta på saker är ett sätt som anses vara bra sätt att lära sig på. Förutom denna inlärningsmetod tycker de även att eleverna lär sig med hjälp av dokumentation. Den är viktig för att följa utvecklingen hos eleverna, men även för att eleverna ska kunna se vad de gjort. Dialogen är en annan viktig metod som de anser är viktig i lärande processen. I en öppen dialog mellan elever och pedagoger tillåts eleven att tillägna sig mycket ny kunskap. I Reggio Emilia ska eleverna lära sig själva, men pedagogen ska finnas där för att stötta barnet²².

Temaarbete är en vanlig metod inom Reggio Emilia. Gunilla Lindkvist skriver om temaarbete i sin bok *Från fakta till fantasi*:

Erfarenheter från Reggio Emilia visar att när de skapande ämnena får en dominerande roll, får temaarbetet en helt annan innebörd. Då utgår man från barnets engagemang. Det viktigaste syftet är nämligen att pröva teman som har samband med barns lek och skapandeteman som ger ett sammanhang utifrån barns upplevelser av världen²³.

2.4 Bornholmsmodellen

Bornholmsmodellens första material arbetades fram av professor Ingvar Lundberg. Det materialet översattes sedan till danska, som danskarna sedan började använda sig av i landet. I Danmark utökade modellen med fler lekar och material, detta material kom sedan att bli föremål för en vetenskaplig undersökning. Denna undersökning var förlagd till Bornholm, Jylland. När undersökningen var färdig fyra år senare fick Umeå universitet tillgång till det och började översätta och anpassa det till svenska skolan. Syftet med Bornholmsmodellen är att öva upp elevernas språk med hjälp av lekar och övningar. Just denna modell anses kunna förebygga läs- och skrivsvårigheter då lekarna innehåller en tydlig struktur som eleverna behöver. Det är meningen att pedagogerna i skolan ska göra någon övning med eleverna varje dag för att eleverna skall få ut det bästa av modellen. Om detta görs utvecklas elevernas läs- och skrivutveckling i ett tidigt stadium vilket kan hjälpa eleverna att lättare knäcka läskoden²⁴.

Ingvar Lundberg skriver följande om läskunnigheten:

Att bli läskunnig innebär sannerligen en mental revolution i barnets liv. Skriften öppnar en helt ny värld av kunskap, fantasi och möjlighet²⁵.

Lundberg påpekar att under förskoletiden sker många viktiga steg av barnets läs- och skrivutveckling. Därför är det viktigt att börja med enkla övningar redan i förskoleåldern²⁶. Det är väldigt bra om till exempel föräldrarna läser böcker med sitt barn i tidig ålder. När barnet lyssnar till sagor och berättelser ökar det sin förståelse för språket. Men det räcker inte

²¹ Jerdelund, U, *Musik och språk*, sid. 19

²² Föreläsning med Heikiö, Tarja, Reggio Emilia 19 dec. 2006

²³ Lindkvist, G, *Från fakta till fantasi*, sid. 42

²⁴ Häggström, I . Lundberg, I, *Språklekar efter Bornholmsmodellen- en väg till skriftspråket*, sid. 5

²⁵ Häggström, I . Lundberg, I, *Språklekar efter Bornholmsmodellen- en väg till skriftspråket* sid. 6

²⁶ Häggström, I . Lundberg, I, *Språklekar efter Bornholmsmodellen- en väg till skriftspråket* sid. 6

för att knäcka läskoden. Att bryta ner språket i sina beståndsdelar, som de gör i Bornholmsmodellen, är en väg till att knäcka läskoden²⁷.

2.5 Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan sägas att det sociokulturella synsättet säger att det är eleven som skall stå i fokus i undervisningen. Det är utifrån dem som pedagogen skall planera sin undervisning, men att de även försöker att använda sig av metoder där eleverna tillåts att prata och leka mycket.

När det gäller det behavioristiska synsättet använder de sig mer utav katederundervisning, det ges inte mycket utrymme för dialogen. Denna inläringens metod strider helt emot hur pedagogerna arbetar med Reggio Emilia modellen. Där anser de att eleverna lär sig igenom upplevelser, att känna, smaka, höra och lukta. Bornholmsmodellen är inget synsätt som genomsyrar hela undervisningen utan är en metod kan användas för elevernas tidiga läs och skriv inläring. I denna modell använder sig pedagogerna mycket av olika lekar som inlärnings metod.

²⁷ Häggström, I . Lundberg, I, *Språklekar efter Bornholmsmodellen- en väg till skriftspråket*, sid. 6-7

3 Bakgrund

I detta kapitel kommer vi först att ta upp hur skolans historia och skolpolitiken ser ut i Kenya och Sverige. Kapitlets andra del redovisar hur synen på barns lärande och utveckling kommer fram i relevanta styrdokument.

3.1 Skolans utveckling i Sverige

Här kommer vi att behandla den svenska skolans historia utifrån ett allmänt perspektiv.

3.1.1 Skolans historia

En folkskolestadga antogs av Riksdagen i Sverige 1842 och därmed förändrades skolan då skolgången nu blev obligatorisk, men barnen behövde dock inte börja skolan innan de var nio år, om de inte ville. En stor förändring var att barnen var tvungna att kunna läsa lite innan de fick börja skolan. Om barnen kunde läsa och därmed var skolmogna kontrollerades och fastställdes av kyrkan. Det var inte förrän kyrkan hade sagt sitt som barnen fick börja skolan och därmed bli elever. För att barnen skulle få bättre förutsättningar för att börja skolan i tidig ålder erbjöd kyrkan barnen lästräning²⁸.

Enligt folkskolestadgans bestämmelser skulle varje församling även inrätta en skola som hade utbildade lärare. Denna skola skulle bekostas av de olika socknar som ingick i en skolas upptagningsområde. På grund av detta valde många socknar att försöka skjuta upp byggnationerna av skolor. Det mest på grund av bristande ekonomi och ett utbrett ointresse för skolan²⁹.

När eleverna började skolan fanns det två alternativ för skolgången, normkurs och minikurs. Normkursen var alla eleverna tvungna att gå om de kunde, minikursen var till för dem som ansågs vara mindre begåvade eller för fattiga för att gå normkursen. Anledningen till detta var att de fattiga barnen behövdes mera i hemmet och därför inte kunde komma så ofta till skolan. Det var skolstyrelsen som bestämde vilka som skulle gå vilken kurs. I skolorna fick det ofta göras två olika scheman, ett för pojkar och ett för flickor. Pojkar var berättigade att gå längre i skolan än flickor. Som anledning angavs att pojkarna ansågs kunna utträta mera i samhället än flickorna, men också att flickorna behövdes i större utsträckning i hemmet för att hjälpa till i hushållet³⁰.

Småskolan kom till 1858 och för att få undervisa i småskolan krävdes ingen utbildning. Trots att skolan nu var obligatorisk sedan några år var det 1859 många barn som inte kom till skolan. Många socknar använde sig av minikursen för att eleverna skulle kunna vara mer och hjälpa till i hemmet³¹.

På 1870 talet infördes Folkskoleinspektörer som ett medel för att se till att skolorna skulle hålla den standarden som var satt av regeringen³². 1878 kom det mera givna ramar om hur

²⁸ Elmgren, G, *Från griffel till dator*, sid.16-18, Föreningen för svensk undervisningshistoria, *Årsböcker i svensk undervisningshistoria under 75 år*, sid. 25-26 och 48

²⁹ Elmgren, G, *Från griffel till dator*, sid.16-18, Föreningen för svensk undervisningshistoria, *Årsböcker i svensk undervisningshistoria under 75 år*, sid. 25-26 och 48

³⁰ Elmgren, G, *Från griffel till dator*, sid. 16-18

³¹ Elmgren, G, *Från griffel till dator*, sid. 16-18

³² Föreningen för svensk undervisningshistoria, *Årsböcker i svensk undervisningshistoria under 75år*, sid.52

skolans normalplan skulle se ut, se bilaga 1. I normalplanen stod det hur skolan skulle utformas och hur många klasser som skulle finnas där. Det togs även fram ett förslag på hur ett schema kunde se ut, se bilaga 2. Med dessa nya förändringar underlättades det pedagogiska arbetet för pedagogerna, som nu hade något att planera sin undervisning utefter. Ämnena som pedagogerna nu undervisade i var kristendom, modersmål, räknekonst, geografi, historia, geometri, naturhistoria, kyrksång, gymnastik och trädgårdsskötsel³³.

Skolan förändrades mycket under 1900 talet och detta krävde att en ny normalplan togs fram. Den största förändringen var nu att skolan blev åttaårig istället för sexårig som det varit tidigare, denna nya skola fick namnet realskola³⁴. I början av 1900 talet började många skoldistrikt att anställa skolläkare. Anledningen var att man ville hålla bättre koll på elevernas hälsa. De skolor som inte anställde läkare såg ändå till att elenerna fick hälsokontroll två gånger om året. I samband ett växande intresse för elevernas hälsa började det även att serveras mat till eleverna från de fattiga familjerna. Det på grund av att de fattiga eleverna inte fick nog med näring i hemmet. Maten bestod vanligtvis av en kopp mjölk och en smörgås³⁵. I samband med dessa förändringar infördes även betyg i ordning och uppförande. Pekkappen var av pedagogerna ett flitigt använt verktyg i denna tid, den togs fram när eleverna inte skött sig. Då användes den för att vanligtvis slå eleverna på fingrarna. Denna form av bestraffning är känd under namnet skolaga och blev inte förbjuden i Sverige förrän 1950 talet³⁶.

Under tidigt 1900-tal infördes betyg redan från första klass. För att bli godkänd och få flytta upp en år var eleven tvungen att klara standardprov. Detta prov kunde till exempel bestå utav att man skulle kunna multiplikationstabellen för att få börja år tre. De som inte klarade proven vara tvungen gå om ett år.

Skolloven kunde se olika ut beroende på var de bodde och gick i skolan. I vissa orter fanns till exempel potatislov just vid det tillfället det var dags att skörda potatisen. På så vis kunde barnen hjälpa till hemma när det mest behövdes³⁷.

Inte alla kommuner hade fria skolböcker under 1940 talet utan många föräldrar fick bekosta dem själva. Under denna tid kunde de se stora skillnader på fattiga och rika i de olika kommunerna. I skolorna kunde dessa skillnader ses på vilka kläder eleverna hade och på vad de åt för mat (de fattiga fick skolmat och inte de rika)³⁸.

Ett viktigt beslut togs av riksdagen den 26 maj 1950. Skolan skulle bli nioårig och den skulle delas in i tre olika stadier om vardera tre år³⁹. Detta beslut drevs dock inte igenom förrän 1960. Den skolform som funnits sedan 1880 talet upphörde nu. Syftet med reformen var att skolan skulle bli mer enhetlig, den fick namnet grundskola och skulle var densamma i hela landet. 1962 blev den nioåriga skolan obligatorisk, efter ett beslut av regeringen⁴⁰. Bland de nya regler som kom med detta beslut var att alla elever från år fem skulle läsa ett främmande språk (engelska) Denna förändring infördes för att eleverna skulle få en bättre utbildning och kunna möta samhället utanför skolan på ett bättre sätt⁴¹.

³¹ Elmgren, G, *Från griffel till dator*, sid. 20-23

³⁴ Red. Hasselrot, T, *Boken om skolan*, sid. 11

³⁵ Elmgren, G, *Från griffel till dator* sid. 48

³⁶ Elmgren, G, *Från griffel till dator* sid. 63-65 , Red. Hasselrot, T, *Boken om skolan*, sid. 12

³⁷ Elmgren, G, *Från griffel till dator* sid. 63-65 , Red. Hasselrot, T, *Boken om skolan*, sid. 12

³⁸ Elmgren, G, *Från griffel till dator* sid. 87

³⁹ Red. Hasselrot, T, *Boken om skolan*, sid. 12. Elmgren, G, *Från griffel till dator*, sid. 92-93

⁴⁰ Red. Hasselrot, T, *Boken om skolan*, sid. 12.

⁴¹ Red. Hasselrot, T, *Boken om skolan*, sid. 12. Elmgren, G, *Från griffel till dator*, sid. 92-93

Under åren som gått hade kyrkan förlorat mer och mer av sin kontroll över landets skolor, i takt med att kommunerna tog över mer och mer av ansvaret i skolorna. Med denna förändring tog även ämnet kristendom en annan riktning, undervisningen nu blev det mer inriktat på fler religioner⁴².

Året 1969 skrevs en ny läroplan (Lgr69) på uppdrag av regeringen, men den började dock inte användas fören 1970. Lgr 69 skrevs för att skolan bättre skulle kunna möta de förändringar som skett i samhället och för att eleverna skulle få en mer anpassad utbildning. Betyg gavs nu från och med år tre. För att få börja skolan fick man göra ett såkallat skolmognadsprov, där en av uppgifterna var att ta armen över huvudet och nå örat på andra sidan. Klarade eleven det ansågs de vara skolmogen. Pedagogernas främsta arbetsmetod var katederundervisning, det vill säga att pedagogen står längst fram i klassrummet och undervisar eleverna. Det blev alltmer vanligt att använda sig av diagnostiska prov för att testa elevernas kunskaper⁴³.

Under 1970 talet kom utredningen SIA(Skolans inre arbete), som medförde att skolan blev friare. Med det nya arbetssätt som följde av utredning började pedagogerna mer och mer uppmärksamma de elever som hade svårt i skolan. De elever som hade någon form av svårighet med skolarbetet fick nu rätt till specialundervisning⁴⁴.

De närmaste åren efter att SIA tagits fram ledde också fram till att en ny läroplan (Lgr 80) togs fram, som var en utveckling av Lgr 69. Det som var nytt i denna var att pedagogerna nu ville att eleverna mer lära sig av varandra. Elevernas arbete skedde mest individuellt men under 1980 talet utvecklades det och eleverna började mer och mer arbeta i grupp⁴⁵.

År 1990 tog kommunerna över ansvaret för skolan och skolpersonalen från regeringen⁴⁶. Fyra år senare kom den ytterliggare en ny läroplan (Lpo94 och Lpf94) och det är den som gäller än idag. 1998 fick även förskolorna i landet sin egen (Lpfö 98). Dessa läroplaner innehåller mål, dessa mål skall eleverna klara av efter avslutad skolgång. Det är dessa läroplaner som fortfarande används i Sverige⁴⁷.

Sammanfattningsvis kan sägas att den svenska skolan har gått igenom mycket. Skolan har förändrats mycket sedan 1842. Skolan har gått över från ett kyrkligt styre till ett mer kommunalt och lokalt styre. 1850 blev aga förbjudet i skolorna men innan dess användes det flitigt som bestraffningsmetod. I Sverige styrs skolorna av olika läroplaner, de som fortfarande följs är Lpfö 98, Lpo 94 och Lpf 94. Den svenska skolan har gått från den behavioristiskt katederundervisningen till ett mer sociokulturellt arbetssätt där barnen får medverka och påverka sin undervisning.

3.2 Skolans utveckling i Kenya

I detta stycke kommer vi att skriva om Kenya som land, den etniska minoritetsbefolkningen Massai och landets skolhistoria.

⁴² Elmgren, G, *Från griffel till dator*, sid. 94

⁴³ Elmgren, G, *Från griffel till dator*, sid. 96-97

⁴⁴ Elmgren, G, *Från griffel till dator*, sid. 101-102

⁴⁵ Elmgren, G, *Från griffel till dator*, sid. 105

⁴⁶ Elmgren, G, *Från griffel till dator*, sid. 105

⁴⁷ Lpo 94, Lpf94, Lpfö 98, *Lärarens handbok*, sid. 7,23,35

3.2.1 Landsinformation

Kenya ingår i ett av de tio länder som utgör regionen östra Afrika. Kenya är det största landet i regionen med sina ca 38 miljoner invånare⁴⁸. I landet finns det upp till 70 olika etniska grupper, däribland Kikuyu (som är den största gruppen) Massaier, Akamba, Boranas och Samburu⁴⁹. Den vanligen förekommande religionen är kristendom, men det finns även en stor mängd muslimer i landet. Huvudstaden heter Nairobi började byggas av britterna i början på 1900 talet. Den är belägen i centrala södra delen av landet⁵⁰.

1920 blev Kenya en brittisk koloni och det var inte förrän 1963 som landet fick sin självständighet. Under åren som Britterna hade landet tvingas befolkningen att gång på gång lämna deras land till européerna. Detta väckte motstånd bland Kikuyurna och de andra etniska grupperna i landet så 1920 bildade Kikuyurna ett eget parti, Kikuyu Central Association. 1944 gick Kikuyu Central Association växte partiet ytterligare och formade den nya organisationen, Kenya African Union (KAU). Inom den nya organisationen växte det fram en hemlig organisation som 1952 började utföra terroråd mot de vita bosättarna i landet, denna organisation fick namnet Mau Mau. De strider som nu utbröt höll på fram till 1956. Den man som stod som ledare bakom denna organisation påstod britterna var Jomo Kenyatta. 1953 fängslade britterna honom och han blev inte frisläppt förrän 1961 då hans gamla parti (som nu hette Kenya African National Union (KANU)) vann det Kenyanska valet och begärde honom frisläppt. Den nya regeringen som nu bildades i landet var en sammanslagning av KANU och Kenya African Democratic Union (KAUD). Anledningen till denna sammanslagning var att regeringen ville göra Kenya till ett "Enpartistat"⁵¹.

3.2.2 Massaifolket

Mlimaskolan ligger i litet massaisamhälle i södra Kenya, på gränsen till Tanzania och nära Kilimanjaro. Massaierna är ett folk som man ursprungligen tror kommer från ett område kring Nilen och som på grund av torka och oroligheter med en annan etniskgrupp tvingades flytta⁵². Från området kring Nilen vandrade de söder ut längs floden och hamnade slutligen i södra Kenya och norra Tanzania. När de först anlände blev de mötta av andra etniska grupper, bland andra Bantu, Kalenjij och Luo grupper. Massaierna drev undan dessa grupper för att få marken för sig själva och det är på så vis de fått sitt rykte av att vara fruktade krigare⁵³. Denna del av södra Kenya och norra Tanzania fick sedan namnet Massailand⁵⁴.

Massaifolket är ett folk som lever av och med sin boskap. De har inga permanenta bostäder utan flyttar dit det finns mat och vatten för djuren. På senare år har det dock blivit mer problematiskt för massaierna att enbart leva på detta sätt, därför har de även börja livsnära sig på fiske och odling⁵⁵.

⁴⁸ NE, <http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/artikel/224042/224042>

⁴⁹ The diagram group, *History of east Africa*, sid. 8-9

⁵⁰ The diagram group, *History of east Africa*, sid. 86

⁵¹ The diagram group, *History of east Africa*, Sid. 86-87, *Key events in African History a reference guide* sid. 222-225

⁵² Amin, M, *The last f the massai* sid, 30

⁵³ Mcquail L, *The Masai of Africa*, sid. 14

⁵⁴ Mcquail L, *The Masai of Africa*, sid. 4

⁵⁵ Mcquail L, *The Masai of Africa*, sid. 5

3.2.3 Skolans historia

Redan 1557 grundade de romersk-katolska missionärerna de första klostren i Kenya. Dessa kloster låg längst med den kenyanska kusten men främst i Mombasa och på ön Lamu. Med dessa kloster införde missionärerna den första västerländska skolan i Kenya⁵⁶. Anledning till varför de var belägna längst med kustremsan var för att det var där som missionärerna först kom iland och därmed bosatte sig. Under de följande århundradena ökade antalet skolor stadigt och de första skolorna som kan jämföras mer med de skolor som idag existerar runt 1800 talets början⁵⁷. I takt med att skolorna blev fler, samt att de ändrade lite karaktär började missionärerna även arbeta sig längre och lägre in i landet. De nådde dock inte inlandet fören slutet på 1800 talet. Anledning till detta var för att det var då som järnvägen mellan den Kenyanska kusten och Uganda stod klar⁵⁸. Med denna järnväg kom även en massa människor, nu började även utökandet av antalet skolor inne i landet.

Under 1908 tog det Kenyanska utbildningens departementet del av en rapport som gjord av Storbritanniens regering. I denna rapport (*The Frezer Report of 1909*) kom de fram till att det var bäst för alla medborgare om man separerade eleverna i skolsystemet⁵⁹. Som följd av denna rapport blev det nu en del omorganisation. Nu ville regeringen att européer, afrikaner och asiater skulle gå i olika skolor, detta för att det skulle göra det mer gynnsamt för alla inblandade⁶⁰. Nu började en ny formation i de Kenyanska missionärers skolor. Några år senare (1924) införde utbildningsdepartementet ett beslut för att gynna de olika grupperna. Från och med nu skulle det finnas olika skolkommittéer för de olika folkgruppernas skolor i den Kenyanska-Brittiska kolonin. Varje folkgrupp (européer, afrikaner och asiater) skulle bilda var sin centralkommitté med skolan bästa i tanke. Dessa olika kommittéer skulle i sin tur hjälpa regeringen i skolfrågor⁶¹.

Den 1:a juni 1963 är en väldigt viktig dag för den Kenyanska skolan, men ännu mer viktig för den Kenyanska befolkningen. Det var dagen då Kenya blev självständigt, dagen då Jomo Kenyatta höll sitt första tal till sina fria Kenyanska medborgare⁶². Med denna nyvunna självständighet genomförde regeringen en del förändringar.

Redan året efter självständigheten hade regernigen grundat den nya Kenyanska skolkommittén under ledning av professor Ominde. Det som denna kommitté främst ville ändra på de sociala orättvisorna i skolsystemen och att det skulle bli en nationell rätt för alla barn i landet att gå i skola⁶³. Man ansåg även att skolan var en viktig institution om de ville bygga upp välståndet i landet⁶⁴. Genom att få befolkningen att gå i skola och få kunskap om diverse yrken skulle Kenyas ställning som främst Afrikanskt land stärka sina möjligheter för att bli ett välmående och självständigt land⁶⁵. För att göra detta på bästa sätt ville regeringen skulle satsa på sin befolkning, kenyanerna. I många av de skolor som missionärerna hade

⁵⁶ International Education Journal Vol. .5, No 2, 2004, *Ethnic Inequalities in Education in Kenya*, sid. 270

⁵⁷ Thungu J, Wandera K, Gachie L, Alumande G, *Education*, sid. 32

⁵⁸ International Education Journal Vol. 5, No 2, *Ethnic Inequalities in Education in Kenya*, sid. 270

⁵⁹ Thungu J, Wandera K, Gachie L, Alumande G, *Education*, sid. 35

⁶⁰ International Education Journal Vol. .5, No 2, *Ethnic Inequalities in Education in Kenya*, sid. 270

⁶¹ Thungu J, Wandera K, Gachie L, Alumande G, *Education*, Sid. 36, International Education Journal Vol. .5, No 2, *Ethnic Inequalities in Education in Kenya*, sid. 270

⁶² Anderson, John, *The struggle for the school* , sid. 145

⁶³ International Education Journal Vol. .5, No 2, *Ethnic Inequalities in Education in Kenya*, sid. 270

⁶⁴ Institute of Policy Analysis and Research (IPAR), *Education Reform in Kenya for the Next Decade: Implementing Policies for Adjustment and Revitalization*, Sid. 1 <http://www.ipar.or.ke/Ed3.htm>

⁶⁵ An Inequality Perspective of education structure and performance in Kenya, sid. 159,

byggt upp var inte barn från denna grupp starkt representerade bland eleverna, det ville man nu ändra på. I den första rapporten som skrevs gav man som krav att det nu skulle satsas på skolor i de underprivilegerade områdena samt att alla människor från och med nu skulle få känna sig trygga och respekterade i den religion som de tillhörde⁶⁶.

Det senaste politiska förslaget (som har arbetats fram efter 2005) har stort fokus på en lika rätt till utbildning för alla och i synnerhet fri grundskola till alla. 2003 genomförde de ett lagförslag som gav alla kenyanska barn rätt till fri grundskoleutbildning. De främsta orsakerna till att man ville införa fri grundskola till alla landets barn var för att det skulle bli lättare att få tillgång till skolan. Regeringen ville att undervisningen skulle vara tillgänglig för alla, den skulle vara rättvis, den skulle vara bestående, av god kvalitet och relevant både vad gäller skolan och yrkeslivet⁶⁷. För att kunna förbättra för alla landets barn att få en så bra skolgång som möjligt har skoldepartementet arbetat fram en förbättringsplan för skolan. I denna plan står det beskrivet hur arbetet kring att bygga upp en bra skola och ett bra skolsystem ska se ut. Arbetet med denna förbättringsplan startade 2006 och ska hålla på fram till 2011. I planen står det beskrivet de utmaningar som kan tänkas komma och olika rekommendationer på hur man ska hantera dessa. I denna plan har man tagit hänsyn till bland annat utbildningskommittén, politiska partier och andra olika grupper som jobbar med utbildningen i landet. Det som är denna plans huvudsyfte är att hjälpa till att strukturera upp organisationen gällande landets utbildning⁶⁸.

Trots att Kenya är före många andra afrikanska länder när det gäller utbildning till sitt lands medborgare, har man fortfarande långt kvar innan alla landets barn är registrerade i skolan.⁶⁹ Den största svårigheten som den kenyanska regeringen idag står inför är många, bland annat att majoriteten av landets barn hålls hemma för att hjälpa till med de vardagliga sysslorna, som boskapsskötsel, matlagning och husbygge. Men det råder även ekonomiska svårigheter bland elevernas familjer, de har inte råd att skicka sina barn till skolan. Även fast grundskolan ska vara gratis har föräldrarna inte råd med andra utgifter som transport från och till skolan, skoluniformer, skor och annan skolutrustning⁷⁰.

Som en konsekvens av detta är det åter igen är de etniska minoriteternas barn i landet som blir lidande. De har inte samma förutsättningar för att klara grundskolan som den högre klassens barn har. Det vill säga att de inte har samma ekonomiska förutsättningar, har inte råd att köpa skolmaterial, skoluniform och skolmat. För dem innebär det på så vis att många inte har möjlighet att kunna fortsätta sina studier⁷¹. Många av föräldrarna till de barn som inte kommer till skolan anser att deras barn lär sig, för dem, irrelevanta saker i skolan. De tycker att de borde lära sig saker om deras sätt att leva, inte om saker som de anser för deras barn längre och längre bort från deras levnadssätt. Skolan bör istället arbeta med att bygga upp deras kulturella identitet och samtidigt förbereda dem för fullt delta i deras samhälle⁷².

Dessa saker som står ovan gäller både killar och tjejer, men förutom dessa saker finns det ytterligare några aspekter på varför inte utbildning når fram till alla. I vissa delar av har tjejerna en mer utsatt position för att inte få gå i skolan. En annan orsak till varför kvinnorna i

⁶⁶International Education Journal Vol. .5, No 2, *Ethnic Inequalities in Education in Kenya*, sid 270

⁶⁷ An inequality perspective of education structure and performance in Kenya, sid. 159

⁶⁸ Ministry of education, *Strategic Plan 2006-2011*, sid. viii-ix

⁶⁹International Education Journal Vol. .5, No 2, 2004, *Ethnic Inequalities in Education in Kenya*, sid. 270-271

⁷⁰ International Labour office, *Handbook on Combating child labour* sid. 22

⁷¹ International Labour office, *Handbook on Combating child labour*, sid 22, Intervju Eric, 10 nov. Kl. 9-10 2008

⁷²International Labour office, *Handbook on Combating child labour* sid. 22

dagens Kenya är mer utsatta är för att de redan i tidig ålder är engagerade i både familjens hushållsarbete samt i att sköta dess boskap. En annan sak som flickorna i tidig ålder är med om är att bli bortgifta, oftast direkt efter att de blivit omskurna. Anledningen till att man tidigt gifter bort sina döttrar är för att det oftast höjer familjens sociala status⁷³.

Sammanfattningsvis kan sägas att skolan i Kenya har genomgått stora förändringar sedan 1557. Under de årtionden som gått har skolan genomgått stora förändringar. Från att ha varit en skola först ledd av missionärerna, vilket innebar att alla barn inte fick möjlighet att gå i skolan. Till att först bli en segregerad skola där ras var det som skilde dem åt, men för att sedan i dagens läge ha blivit en skola som är avgiftsfri upp till år 8. Det som började som en missionärsskola har tills idag utvecklats till både privata och kommunala skolor.

3.3 Styrdokument

Detta stycke handlar om Kenyas och Sveriges styrdokument, det vill säga skollag, läroplaner och lokala läroplaner.

3.3.1 Sverige

I Sverige har vi en Skollag som är skriven av utbildningsdepartementet. Den tillkom i sin första utformning 1985, sedan dess har det gjorts ändringar genom åren. Skollagen är till för att sätta regler om hur skolan skall se ut och hur den skall arbeta för att utbilda eleverna på bästa sett⁷⁴. I Sveriges skollag första kapitlet andra paragrafen står det:

Alla barn och ungdomar ska, oberoende av kön, geografiskt hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, ha tillgång till utbildning i det offentliga skolväsendet för barn och ungdom. Utbildningen skall inom varje skolform vara likvärdig, varhelst den anordnas i landet⁷⁵.

Detta innebär att alla barn i Sverige har rätt till skolgång oavsett vilken socialbakgrund de har. Några andra viktiga paragrafer som skollagen tar upp är att kommunerna och landstingen är de som bär ansvaret för att eleverna skall få undervisning av behörig personal. Kommunerna är även skyldiga att från och med att ett barn har fyllt fyra år skall de erbjudas en förskoleplats⁷⁶.

I Sverige finns tre olika läroplaner, Lpfö98 (för förskolan), Lpo94 (för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet) och Lpf 94 (för de frivilliga skolformerna). I Lpo 94 och Lpf 94 finns det olika mål som skolan och pedagogerna ska arbeta med. Dessa mål är saker som eleverna ska ha uppnått i och med sitt skolarbete för att bli godkända. I Lpfö98 finns det mål att sträva i mot, det innebär att pedagogerna ska arbeta för att eleverna ska komma så nära målen som möjligt. Detta för att eleverna skall få en god utbildning och utveckling som möjligt genom sin skolgång⁷⁷.

Skolan skall ansvara för att elever inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Dessa ger också en grund för fortsatt utbildning⁷⁸.

⁷³International Labour office, *Handbook on Combating child labour*, sid 24

⁷⁴ Skollag (1985:1100)

http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&dok_id=SFS1985:1100&rm=1985&bet=1985:1100
10 dec 2008 kl 16:28

⁷⁵ Skollagen, Lärarens handbok, sid. 55

⁷⁶ Skollagen, Lärarens handbok, sid. 58-61

⁷⁷ Läroplaner, Lärarens handbok, sid. 4 -52

⁷⁸ Lpo 94, Lärarens handbok, sid. 14

I Lpo 94 handlar det inte bara om hur långt eleven ska ha kommit i de olika ämnena. Utan också hur skolan ska arbeta med att utveckla eleverna till goda och självständiga samhällsmedborgare⁷⁹. Läroplanen för förskolan Lpfö 98 handlar om att förbereda eleven för det livslånga lärandet, men även för att finna det lustfyllda lärandet⁸⁰. Lpf 94 är riktat till gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och vuxenutbildning. Där är målen mer inriktade på att eleven skall få så goda kunskaper som möjligt inom de ämnena de valt. Pedagogerna skall aktivt arbeta med utvecklandet av elevernas kunskap⁸¹.

Varje ämne har en egen kursplan som beskriver vad eleven skall läsa inom just det specifika ämnet och vad eleven skall kunna för att nå läroplanens olika mål. Kursplanens mål är också till för att ge elever och pedagoger en vägledning i vad som är viktigt för eleven att kunna inom det aktuella ämnet⁸².

På alla landets skolorna skall det finnas en lokal skolplan och en lokal arbetsplan. Den lokala skolplanen skrivs av kommunerna och innehåller material som talar om hur skolorna skall utvecklas. De innehåller även om hur lokalerna skall se ut och hur målen ska nås i läroplanerna. Den lokala arbetsplanen är skriven av rektorn på skolan. I den skall det stå hur skolan ska arbeta för att uppnå de nationella målen och målen i den lokala skolplanen⁸³. I Bergskolans lokala arbetsplan kan man läsa om skolans vision, den lyder:

Vilja, våga, växa
En skola där vi ser och lyssnar på eleverna
En skola för lärande
Inspiration för elever att bli vuxna⁸⁴

År 2006 blev det obligatoriskt i Sverige att ha en individuell utvecklingsplan(IUP) för varje elev i grundskolan. Det är rektorerna på skolorna i landet som skall utveckla mallen för just sin skola. I skrivandet av denna IUP finns det vissa riktlinjer som måste följas, det är bland annat hur den skall se ut och vad den skall innehålla⁸⁵.

Skolverket är den myndighet i Sverige som styr och granskar kommuners arbete med skolorna. Det är även de som skriver kursplaner, betygskriterier och övriga styrdokument till skolan. Detta arbete har de tilldelats av regeringen. För att se till att skolorna sköter sig har skolverket bildat en avdelning som arbetar med att kvalitets säkra skolorna i Sverige. Detta arbete innebär bland annat att de utför planerade och oplanerade skolinspektioner på skolorna runt⁸⁶.

3.3.2 Kenya

79 Lpo 94, Lärarens handbok, sid. 14

80 Lpfö 98 Lärarens handbok, sid. 27

81 Lpf 94, Lärarens handbok, sid. 50

82 Kursplaner och betygskriterier

<http://www3.skolverket.se/ki03/front.aspx?sprak=SV&ar=0809&infotyp=15&skolform=11&id=2087&extraId=>, 10 dec 2008 kl 16:40

83 De lokala styrdokumentet, <http://www.skolverket.se/sb/d/1597/a/7143>, 10 dec 2008 kl 17:00

84 Lokal arbetsplan <http://www.partille.se/upload/Barn%20&%20utbildning/pdf/Aktuella%20LAP/LAP%20f-3.doc>, 10 dec 2008 kl 17:30

85 De lokala styrdokumentet, <http://www.skolverket.se/sb/d/1597/a/7143>, 10 dec 2008 kl 17:00

86 Skolverkets uppgifter, [http://www.skolverket.se/sb/d/187 10/12- 2008](http://www.skolverket.se/sb/d/187%2010/12-2008) kl 16:24

I dagens Kenya präglas undervisningen av åtta nationella mål som är fastställda av Utbildningsdepartementet och som ska vägleda landets skolor. De målen är:

- 1, Verka för nationalism, fosterlandskärlek och främja sammanhållning i landet.
- 2, Främja den sociala, ekonomiska, teknologiska och industriella behov för den nationella tillväxten.
- 3, Främja individuell utveckling och självkänsla.
- 4, Främja moraliska och religiösa värderingar.
- 5, Främja social jämlikhet och ansvar.
- 6, Främja respekt för och utveckling av Kenyas rikedom och kulturella mångfald.
- 7, Främja en internationell medvetenhet och positiva fostrande attityder mot andra.
- 8, Främja positiva attityder gentemot en bra hälsa och miljöproduktion.⁸⁷

Dessa mål har stort inflytande i all undervisning i Kenya, både i läroplaner och lokala läroplaner, men även i den strategiska plan som är framtagen av regeringen för att utveckla skolan⁸⁸

Den skollag som de idag arbetar efter är skriven på 1970 talet men är reviderad och utvecklad under åren som gått. I skollagen tar man upp vilka regler som skolorna i Kenya måste följa, till exempel att de är skyldiga att följa läroplanen. Man finner även vad som är utbildningsdepartementets uppdrag och hur denna institution ska agera i olika situationer som uppkommer i landets skolor. Allt ifrån hur det kan gå till på en inspektion av en skola, hur en skola ska vara uppbyggd rent administrativt eller hur det ska se ut finansiellt⁸⁹.

Själva arbetet i skolorna styrs i grunden av skollagen, men den säger inte detaljerat hur undervisningen ska gå till och vad eleverna ska lära sig. Svaret på denna fråga finner man i de respektive ämnens läroplaner. Det finns en läroplan för varje ämne som eleverna läser och eleverna i den allmänna skolan studerar sex ämnen⁹⁰. De olika läroplanerna bygger på sex punkter som utgör grunden för utförandet av läroplanerna. De sex punkterna bygger på vilket ämne det gäller, vad som ska läras ut, varför det ska läras ut, hur lärandet ska synliggöras för eleverna, utlärningsmetod och vetenskapligt stöd. När KIE (Kenya Institute of education) skriver läroplanerna så har de två viktiga aspekter de måste ha i åtanke, vad är behovet för den gällande åren och vad det aktuella ämnet kräver⁹¹. Dessa läroplaner ändras inte regelbundet utan när behov uppstår, till exempel när det sker någon stor samhällsförändring som påverkar skolan⁹².

Läroplanerna är som beskrivits ovan något som KIE har skrivit och som är en mall för pedagogerna i deras arbete. För att öka standarden på undervisningen ytterligare skrivs läroplanerna om ytterligare en gång, denna gång på skolorna. Dessa planer har man gett namnet lokala läroplaner⁹³.

På varje skola finns även skolregler vilka är skriva av skolledningen och skolkommittén. I dessa skolregler står det vilket ansvar eleverna har när det gäller skolarbetet och skolmaterialet, hur eleven förväntas bete sig i skolan och vad som händer om eleven inte följer reglerna. Det finns även en paragraf som talar om vilket ansvar föräldrarna har

⁸⁷ Kenya institute of education, *Early childhood development and education syllabus*, sid. ix och x.

⁸⁸ Ministry of education, *Strategic Plan 2006-2011*, sid. viii-82

⁸⁹ The Kenyan Government, *Laws of Kenya*, The education act chapter 211, sid. 4 och 23.

⁹⁰ Intervju med Edmund, 12nov. Kl. 9.15-9.45 2008

⁹¹ Mbiti David M., *Foundations of school administration*, sid. 54 och 64

⁹² Intervju med Edmund, 12nov. Kl. 9.15-9.45 2008

⁹³ Intervju med Eric 19 nov. Kl. 9.10-9.45 2008

gentemot skolan. Det ansvaret är alltifrån att se till att deras barn kommer till skolan friska och i skoluniform till att de ska hjälpa regeringen ekonomisk gällande inköp av skolmaterial (så som skolbänkar och böcker)⁹⁴.

I tidigare kapitel, Elevers lärande i Kenya, Skolans historia, beskrevs hur det politiska förslaget som arbetades fram efter 2005. Det var ett förslag där utbildningsdepartementet hade stort fokus på att alla barn i Kenya skulle ha lika rätt till utbildning och i synnerhet fri grundskola till alla. 2003 genomförde man ett lagförslag som gav alla kenyanska barn gratis grundskoleutbildning⁹⁵. Arbetet som man idag bedriver för att uppfylla dessa mål är styrda av skollagen, deras läroplan och en strategisk skolplan. Denna plan har utbildningsdepartementet tagit fram och ska gälla mellan 2006- 2011. I denna plan står det beskrivet hur arbetet kring att bygga fram en bra skola och ett bra skolsystem ska se ut. De beskriver utmaningar som kan tänkas komma och olika rekommendationer på hur man ska hantera dessa. Det som är denna plans huvudsyfte är att hjälpa till att strukturera upp organisationen gällande landets utbildning⁹⁶. Förutom denna plan som ska hjälpa till med utvecklandet av det Kenyanska skolsystemet så arbetar dagens skola i Kenya efter redan framtagna skollagar, läroplaner och skolregler.

För att regeringen ska se att landets skolor följer alla lagar och regler gällande skolan så gör de regelbundna och oregelbundna besök i skolorna. Vanligtvis så gör de ett till två besök varje år, ibland kan det bli fler. Vad som definierar hur många besök en skola får varje år är beror på om skolan har fått någon anmälning på sig från föräldrar eller någon annan människa som har sina barn i skolan⁹⁷.

3.4 Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan man se att svenska skolan arbetar efter tre läroplaner, Lpfö 98, Lpo 94 och Lpf 94. I dessa läroplaner står det tydliga mål som eleverna ska uppnå. Och det är pedagogens arbete att se till att eleverna gör de. I den kenyanska skolan har alla ämnen olika läroplaner som pedagogerna ska följa. Både Sverige och Kenya har skollagar som är skrivna utav regeringen, dessa skollagar är till för att bland annat visa på elevernas rätt till skolan. Med hjälp av detta kan vi konstatera att det finns en stark betoning på jämlika och enhetliga förhållanden för svenska barns skolgång samt att de skall inhämta kunskaper som är viktiga för dem som samhällsmedlemmar och enskilda individer samt för deras fortsatta utbildning. De kenyanska styrdokumenterna har en starkare betoning på utbildningens roll för samhällets och nationens utveckling och för att minimera konflikter i samhället, men även individens utveckling nämns.

⁹⁴ Noontoto primary school, *Pupils report book* sista sidan, bilaga3

⁹⁵ An inequality perspective of education structure and performance in Kenya, sid. 159

⁹⁶ Ministry of education, *Strategic Plan 2006-2011*, Kapitel 1, sid. 1

⁹⁷ Intervju med Eric, 19 nov. Kl. 9.10-9.45 2008

4 Resultatredovisning

I detta kapitel kommer vi att redovisa våra intervjusvar och observationer i Enkokidongoi, Kenya och Partille, Sverige.

4.1 Resultatredovisning Sverige

I detta stycke behandlar vi vad som framkom under vår undersökning på skolan i Partille kommun.

4.1.1 Skolan

Bergskolan ligger i Partille kommun utanför Göteborg och består av sex hus, varav ett är en idrottshall. De två första husen är av äldre modell och är byggda så tidigt som 1914⁹⁸. Det ena av de husen fungerar som klassrum för eleverna i förskoleklassen och för och år ett och två. Andra huset innehåller en matsal, slöjdsal, hemkunskapssal och lektionssalar för de äldre eleverna. Ett av de återstående husen är en egentligen en barack som var tänkt att fungera som en extra lokal när antalet elever ökade kraftigt för ett antal år sedan, denna barack står dock fortfarande kvar och används numera som klassrum åt år tre. Det femte huset har funktionen av musikal och är fylld diverse instrument. I det sjätte och sista huset ligger en stor idrottshall. Hallen går att dela upp i två delar så att två klasser kan vara där samtidigt. Skolgården är uppdelad i två delar, på den ena sidan finns en stor sandlåda där det även står två olika klätterställningar. På denna halva av skolgården finns även en gungställning med fyra gungor gjorda av bildäck och en stor asfaltbelagd fotbollsplan. På den andra halvan av skolgården finns även där en klätterställning och en mindre sandlåda. Förutom dessa lekredskap finns också spelplaner för diverse bollspel, till exempel rutan. Eleverna är bra på att själva hitta på lekar som fungerar bra på denna skolgård och alla eleverna är tillåtna att vara på båda gård halvorna om deras pedagog tillåter det⁹⁹.

I nuläget finns det ca 70 pedagoger på Bergskolan och två rektorer. En av rektorerna har större ansvar för de elever som går i förskoleklass och upp till år tre. Medan den andra är mer ansvarig för de elever som går i år fyra och upp till år 9. Skolan består av 600 elever i klasser från och med förskoleklass och upp till år 9, vilket sammantaget utgör 23 klasser¹⁰⁰. Vid höst terminens start 2008 var skolan tvungna att utöka med en förskoleklass, detta på grund av det stora elev antalet som fanns i området¹⁰¹. Bergskolan arbetar aktivt med IT och några klassrum innehåller en smartboard eller en projektor med stor duk. IT har en stor del av undervisningen på skolan. Förutom detta material i klassrummen finns även en whiteboard samt bord som eleverna sitter och arbetar vid under lektionstid¹⁰².

På Bergskola finns fritidsverksamhet under eftermiddagarna och den sker oftast i klassrummet där eleverna är tillsammans med den klass de har dagtid. Sedan 2005 har eleverna olika stationer de går till två eftermiddagar i veckan. Stationerna innebär att alla elever ifrån förskoleklass till år 3 delas in i fem grupper med ca 40 elever i varje. De har fem olika områden som alla elever får prova på, de är idrott/hälsa, bild, hantverk, friluftsliv och experimentverkstad. Eleverna är två dagar under tre veckor på samma ställe och sedan byts de

⁹⁸ Intervju Klara 17 okt 2008 13:00- 13:30

⁹⁹ Sverige observation 3, 8- 23 okt 2008

¹⁰⁰ Intervju Klara 17 okt 2008 13:00- 13:30

¹⁰¹ Intervju Klara 17 oktober 2008 13:00- 13:30

¹⁰² Sverige observation 1, 9 okt 2008 09:00- 09:30

till nästa. Man låter samma elever vara i en grupp hela läsåret, detta för att skapa gruppkänsla och för att de ska lära känna varandra. Under ett läsår hinner eleverna prova på alla de olika områdena. Pedagogerna arbetar på detta sätt för att få ett bra klimat mellan elever i olika åldrar och för att eleverna ska känna sig trygga med varandra. Förutom dessa två skäl till workshops så är det även ett sätt för eleverna att prova på nya och olika saker under fritids tid¹⁰³. Enligt skolverkets allmänna råd är fritidshemmets uppdrag:

- utformar verksamheten så att fritidshemmet kompletterar skolan både tids -och innehållsmässigt,
- erbjuder barnen meningsfull, stimulerande och utvecklande fritid som är varierad och utgår från barnens behov och intressen och
- förenar omsorg och pedagogik som stödjer barnets fysiska, intellektuella, sociala och emotionella utveckling¹⁰⁴.

4.1.2 Eleverna

Som vi skrivit tidigare går det 600 elever på Bergskolan i klasserna förskoleklass och upp till år 9¹⁰⁵. Eleverna som vi intervjuat går i en av skolans tre förskoleklasser. Dessa elever läser matematik, svenska, livskunskap, idrott och skapande verksamhet. Ämnena utvecklas med åren och flera ämnen kommer till när eleverna stiger i åldrarna. På Bergskola finns ingen klädkod utan eleverna klär sig som dem vill. På rasterna gillar eleverna i denna förskoleklass att hitta på olika saker. Några spelar fotboll, andra går på styltor och några klättrar på någon av skolans klätterställningar. Innan eleverna ska ut på rast är ofta mycket stöj, det är alltid någon som vägrar ta på sig regnkläder trots att det regnar mycket. Men väl ute är det inget som stoppar dem att busa runt¹⁰⁶. Eleverna tänker inte på att de lär sig saker även när de leker.

Det är inte så att barnet ”bara leker”, de lever i leken och genom den. Leken möjliggör total flexibilitet här och nu bortom tid och rum. Så banar de sig vidare på sin egen väg- även utanför den linjära tiden om det behövs¹⁰⁷.

Vår undersökning har visat att eleverna tror att de lär sig när de sitter i skolbänken. När vi frågade eleverna vad de lärde sig i skolan svarade 21 av 24 elever att de lärde sig räkna, läsa och skriva i skolan¹⁰⁸. När vi frågade pedagogerna vad de trodde att eleverna trodde att de lärde sig i skolan, blev några av svaren att eleverna lärde sig bli goda kamrater¹⁰⁹. Detta visar på hur olika elever och pedagoger ser på lärandet. En elev svarade dock mer som pedagogerna trodde:

Vi lär oss leka¹¹⁰.

På frågan om varför det var viktigt att gå i skolan svarade eleverna samma, de går i skolan för att lära sig läsa, skriva och räkna¹¹¹. Eleverna tycker att det är roligt att gå i skolan och att få lära sig nya saker. Många tycker även det är roligt att få lära sig läsa och skriva. En elev svarade följande på frågan om varför är det viktigt att gå i skolan? :

¹⁰³ Intervju Klara 17 oktober 2008 13:00- 13:30

¹⁰⁴ Skolverkets Allmänna råd 2007, Allmänna råd och kommentarer. Kvalitet i fritidshem.

¹⁰⁵ Intervju Klara 17 okt 2008 kl 13:00- 13:30

¹⁰⁶ Sverige observation 2, 16 okt 2008 kl 9:30-10:00

¹⁰⁷ Björkvold, Jon-Roar, *Den musiska människan*, sid. 36

¹⁰⁸ Intervju elever Bergskolan 15 okt 2008 13:00- 15:00

¹⁰⁹ Intervju Klara, Katinka och Kristina 17 okt 2008 13:00- 15:00

¹¹⁰ Intervju Karin elev på bergskolan 9 okt 2008 kl 09:50- 10:10

¹¹¹ Intervjuer elever Bergskolan 15 okt 2008 13:00- 15:00

Man måste lära sig läsa och skriva annars kan man ju inget¹¹².

Eleverna har olika intressen och vill därför bli olika saker när de blir stora. Några vill bli frisörer andra vill bli läkare, polis, men en elev ville bli sjökaptan¹¹³. Att de har olika intressen och olika arbetsdrömmar spelar ingen roll de pratar glatt om vad de vill bli när de blir stora¹¹⁴.

4.1.3 Pedagogerna

Det finns i dagsläget 70 pedagoger på Bergskolan. Det är klasslärare och fritidspedagoger som arbetar i klasserna upp till år tre. Upp till år fem har eleverna klasslärare och år sex till år nio har de klasslärare och ämneslärare¹¹⁵. På Bergskolan arbetar pedagogerna i olika arbetslag, förskoleklasserna är i ett arbetslag och pedagogerna i år ett och år två tillhör ett annat. I arbetslagen kan de hjälpa varande och utnyttja varandras kompetenser. Pedagogerna på Bergskolan är utbildade i de ämnen de undervisar i. Denna skola tar även in utbildade vikarier när någon av de ordinarie är frånvarande. Skolans personal är insatt i skolan och dess framtid. På det sättet att de arbetar för att föra skolan framåt och utvecklar den för eleverna. Pedagogerna på skolan går varje år olika kompetensutvecklingskurser för att kunna möta behoven i skolan och klasserna. Pedagogernas uppgift på skolan är att utbilda eleverna i de olika ämnena men också i etik och moral¹¹⁶. Klara som arbetar på Bergskolan säger så här om hur elevers lärande sker:

När jag tänker på barns lärande så anser jag att det sker hela tiden och i ett sammanhang¹¹⁷.

Kristina anser att det är viktigt att ta tillvara varandras kompetenser. Pedagogerna på skolan arbetar med en egenklass, men det hindrar dem inte att hjälpa till i andra klasser om behov finns¹¹⁸.

Klara berättade i intervjun om varför hon blev pedagog och varför det är roligt:

Jag gjorde mitt specialarbete om barnens rätt till båda sina föräldrar. Jag var också i slalombacken varje helg under vinterhalvåret och jobbade som skidlärare, det fanns inget roligare än att se de där små livan komma susande ner för backen med ett leende på läpparna. De som inte kunnat stå på skidorna ens. Så jag sökte FP-linjen och kom in. Jag tycker fortfarande att jag har världens bästa jobb och det där leendet får jag fortfarande. När jag ser att barnen lär sig och därmed utvecklas¹¹⁹.

4.1.4 Pedagogiska Metoder

Det arbetssättet som Klara och hennes kollegor arbetar efter är vad vi sett inspirerad av det sociokulturella synsättet. Det vill säga att de arbetar på det viset att de låter eleverna medverka aktivt under lektionerna¹²⁰. De anpassar lärandet till elevernas kunskapsnivå och blandar teori och praktik. Förutom det sociokulturella synsättet arbetar de även med inslag ut Reggio Emilia pedagogiken. Det vill säga att de planerar sin undervisning delvis efter vad

¹¹² Intervju Katitzi elev på Bergskolan 14 okt 2008 kl 9:50 – 10:10

¹¹³ Intervjuer elever Bergskolan 15 okt 2008 13:00- 15:00

¹¹⁴ Samanställning av intervjuer förskoleklass, Bergskolan.

¹¹⁵ Intervju Katinka 17 okt 2008 13:30 -14:00

¹¹⁶ Sverige observation 3, 8- 23 okt 2008

¹¹⁷ Intervju Klara 17 okt 2008 13:00- 13:30

¹¹⁸ Intervju Kristina 17 okt 2008 14:30- 15:00

¹¹⁹ Intervju Klara 17 okt 2008 13:00- 13:30

¹²⁰ Sverige observation 3, 8- 23 okt 2008

eleverna visar intresse för. När det gäller skriv och läsinläringen arbetar Klara och hennes kollegor efter Bornholmsmodellen. Ett exempel på en övning ur denna modell är en lyssna lek, då sitter alla elever i en ring och lyssnar efter ljud i omgivningen och eleverna talar om vad de hör. Ett sätt att utveckla denna övning är att låta eleverna blunda och pedagogen gör olika ljud och eleverna gissar vad de hör¹²¹.

I förskoleklassen går även ut varje fredag till skogen för att eleverna ska få leka men också för att ha vissa matematiklektioner utomhus. Dessa lektioner inspirerar eleverna och de lär sig saker utanför klassrummet. De lektioner de har i klassrummet är ofta i halvklass, när halva klassen har matematik kan den andra halvan ha skrivdans. Och sedan byts de av. Under matematiken går pedagogen igenom på tavlan vad de ska göra för att sedan låta eleverna arbeta i sin matematikbok eller arbeta med olika material. Under skrivdansen lär sig eleverna skrivrörelserna med hela kroppen. Till exempel lyssnar det på en sång och målar kraftiga raka streck med kriter på ett papper sedan är det lite krulliga rörelser och sedan prickar. Detta blir tillslut en vulkan, sedan dansas samma rörelser med kroppen. Det finns mycket material de kan använda sig av på skolan till lektionerna. Det finns böcker till alla eleverna i de ämnen de behöver, böckerna som används väljer pedagogerna själva ut¹²².

Pedagogerna i klassen arbetar ofta och gärna med olika temaarbete som de gör i Reggio Emilia, Sydamerika, pirater, och det senaste Kenya. De har arbetat med Kenya för att kunna få en större förståelse för andra människor och andra kulturer. Klassen har även knutit en kontakt med Mlimaskolan i Enkokidongoi¹²³.

4.2 Resultat redovisning Kenya

I detta stycke behandlar vi vad vi kom fram till i vår undersökning på skolan i Enkokidongoi.

4.2.1 Skolan

På Mlimaskolan finns idag åtta arbetade pedagoger, en rektor och 381 elever¹²⁴. Namnet har skolan fått på grund av dess betydelse;

...det betyder hård klippa...en hård skola som inte kan bli nedslagen¹²⁵.

Skolan byggdes 2002 med hjälp av en svensk hjälporganisation vid namn Twiga, som med hjälp av egna och beviljade Sida (Styrelsen för internationellt utvecklingsamarbete¹²⁶) pengar. Anledningen till varför man byggde skolan var för att Twiga tillsammans med byn ville inrätta en skola så att barnen inte behövde gå de sex-sju km långa vägen till närmaste skola. Innan arbetet med skolbyggnationen startade inledde man ett samarbete med en lokal organisation som hette Noontoto Farmers Self Help Group (NFSHG). Denna organisation skulle fungera som en länk mellan byggföretaget och Twigas representanter i Sverige. Arbetet med byggnationen av skolan påbörjades 2000 och tre år senare, 2003 invigdes de första klassrummen av Mlimaskolan¹²⁷. För varje år som gått sedan skolan stod klar har det sedan startats en ny klass, så just nu finner man två förskoleklasser och en klass i varje år upp till

¹²¹ Häggström, I. Lundberg, I, *Språklekar efter Bornholmsmodellen- en väg till skriftspråket*. Sid. 37

¹²² Sverige observation 3, 8- 23 okt 2008

¹²³ Intervju Katinka 17 okt 2008, kl 13:30- 14:00

¹²⁴ Intervju med Eric 19 nov. Kl. 9.10-9.45 2008

¹²⁵ Intervju med Edward, 17 nov. Kl. 9:00- 9.30 2008

¹²⁶ <http://www.sida.se/>, 9 dec. Kl. 11.16 2008

¹²⁷ <http://www.twiga.se/sv/noontoto-primary-school/historia>, 9 dec. Kl. 9.58 2008

6:an. Skolans vision är att skolan år 2010 ska ha klasser ända upp till år åtta¹²⁸. I takt med att antal elever i skolan växte så ökade även behovet av fler lokaler. 2005 blev skolan beviljade nya Sidapengar till en utbyggnad av skolan, denna stod klar 2006.

Sedan 2006 har det inte blivit några fler byggnationer även om behoven finns. Senare samma år fick Noontoto Farmers Self Help Group stora ekonomiska bekymmer på grund av korruption. Detta resulterade i att de fick överlämna skolan till den Kenyanska myndigheten, skolan blev därmed en kommunal skola. Idag är skolan fortfarande en kommunal skola som drivs av Kenyanska myndigheten. Det har dock bildats en skolkommitté som ansvarar för skolans utveckling¹²⁹. I denna kommitté sitter rektorn, en lärare och ett antal föräldrar med. Deras arbetsuppgift är att göra en skolutvecklingsplan för varje år, i denna plan skriver de upp vilka förbättringar som behöver göras. Till exempel behövs bättre lokaler, mer skolmaterial och ett boende för lärare nära skolan¹³⁰.

Mlimaskolan består utav fem byggnader som alla är byggda i cement med plåttak och är i varierande skick, de flesta av dem behöver reparationer. Den äldsta av byggnaderna innehåller fyra rum, ett lärarrum och tre klassrum. Lärarrummet består av en svart tavla där elevinformation, lärarinformation och schema är uppskrivet. Det finns även ett bord där rektorn arbetar och tre skolbänkar som är hopsatta och har fått funktionen av ett bord. Längs en vägg står två bokhyllor ut och har fått funktionen av rumsavdelare samtidigt som de fungerar som bokhyllor. I ett hörn står en säng med en massa lådor och böcker i, verkar fungera som en bokhylla. När det gäller väggar och golv finns många hål och flagor av färg som lossnar. Fönster finns men är i vissa fall sönderslagna, alla fönster har galler utåt sett. Övriga rum i byggnaden är klassrum och även dessa är i behov av reparation. Alla har fönster, en kateder, ett 16 tal bänkar (där tre-fyra elever sitter i varje), en svart tavla och egengjorda planscher på väggarna. Det finns inga hyllor i någon form eller skåp att förvara material i. De andra två skolbyggnaderna är i liknande skick, det är hål i golv och väggar, inga fönster utan bara galler utåt sett och en svart tavla. Det finns dock i dessa rum ett antal fler bänkar och färgen sitter fortfarande kvar på väggarna¹³¹.

De andra två byggnaderna som finns på skolområdet är ett skolkök och en toalettbyggnad. Köksbyggnaden är ett hus som även denna är byggd av cement och med ett plåttak. Inuti huset finns två rum, ett som fungerar som förråd och det andra som kök¹³². I köksrummet står det en stor gryta där kocken lagar maten till barnen, den består vanligtvis utav majs och bönor¹³³. När det gäller skollunchen fungerar den på det vis att barnen erbjuds mat i skolan, de behöver bara ta med sin egen tallrik. Skolan är som tagits upp förut belägen i en ganska utsatt miljö som ganska ofta drabbas av torka. Detta har medfört att de har blivit antagna till ett matprogram som heter World Food Program, vilket innebär att de får mat av regeringen¹³⁴. Toaletten består av tre toaletter och är i värst skick av de fem byggnaderna. Dörrarna hänger, men går att låsa om man lyfter upp dem och det är sprickor i väggarna. Dessa tre toaletter täcker inte behovet för alla 381 elever, så behovet av fler toaletter är stort¹³⁵.

¹²⁸ Intervju med Eric 19 nov. kl. 9.10-9.45 2008

¹²⁹ <http://www.twiga.se/sv/noontoto-primary-school/historia> 3 dec. 2008 Kl. 15.16

¹³⁰ Intervju med Eric 19 nov. Kl. 9.10-9.45 2008

¹³¹ Kenya observation 1, 10 nov. Kl. 10-10.45 2008

¹³² Kenya observation 1, 10 nov. Kl. 10-10.45 2008

¹³³ Intervju med Eric 19 nov. Kl. 9.10-9.45 2008

¹³⁴ Intervju med Eric, 10 nov. Kl. 9-10 2008,

<http://docustore.wfp.org/stellent/groups/public/documents/newsroom/wfp193201.pdf> 9 dec. Kl. 21.38 2008

¹³⁵ Kenya observation 1, 10 nov. Kl. 10-10.45 2008

Skolbyggnaderna på Mlimaskolan är i behov av reparation, men skolgården är i minst lika stort behov av en upprustning. Det som idag erbjuds eleverna på rasterna är en fotbollsplan och en termitstack som eleverna har format till sin egen rutschkana. Förutom dessa två saker är det upp till eleverna och deras fantasi att underhålla sig på rasterna¹³⁶. Rektorn Eric på skolan är införstådd med problemet och vill förbättra situationen, han säger;

Jag tycker att det är väldigt synd med skolgården, det finns ingenting att göra. Vi vill ha mer saker, men det finns inga pengar. Vi vill köpa gungor, klätterställningar, mer bollar, rep och sådana saker¹³⁷.

Eric vill förändra, men utan ekonomisk hjälp är det svårt.

4.2.2 Eleverna

På skolan går som vi tidigare nämnt 381 elever i förskoleklass till år 7. I klassrummen finns väldigt många elever, vilket innebär att det går ca 40 elever i varje klass. Skoluniform är något som alla barn måste ha, men denna får föräldrarna bekosta själva. Killarna ska ha byxor eller shorts, en skjorta och en tjock tröja. Flickorna ska ha kjol eller klänning, skjorta och en tjock tröja¹³⁸.

De elever som vi har intervjuat går i år två. De läser sex ämnen, matematik, engelska, Kiswahili (språk), religion, naturkunskap och samhällskunskap. För varje år som eleverna flyttar upp ökar svårigheten på ämneskunskaperna¹³⁹. Till exempel i samhällsvetenskap lär man sig i år ett om närmiljön, familjen och skolan, medan de i år fem lär sig mer om landet Kenya och invånarna, se bilaga 4¹⁴⁰.

När vi frågade eleverna om vad de lär sig i skolan så fick vi svaret;

Vi lär oss matte, engelska, kiswahili, samhällskunskap, naturkunskap och religion¹⁴¹.

Det var ämnena som eleverna tyckte att de lärde sig i skolan. För att se om pedagogerna och eleverna tyckte samma i frågan, frågade vi även dem vad de trodde att eleverna svarat. Elvis svarade;

De lär sig många saker...de lär sig hur man är mot varandra. Lär sig hur man löser problem här i skolan men också på vägen hit. De lär sig alla ämnen och också hur man ska uppföra sig¹⁴².

Av Edward fick vi ett lite annorlunda svar;

I de flesta fall tror barnen att det vi pedagoger lär ut är en absolut sanning¹⁴³.

Detta sista svar var även Eric enig med Edward om;

De tror att de lär sig när de ser pedagogen, de tror att de lär sig bara de är i närheten av pedagogen. När de kommer till de högre klasserna tror de att de har lärt sig när de har sett någonting nytt¹⁴⁴.

¹³⁶ Kenya observation 1, 10 nov. Kl. 10-10.45 2008

¹³⁷ Intervju med Eric 19 nov. Kl. 9.10-9.45 2008

¹³⁸ Intervju med Eric, 19 nov. Kl. 9.10-9.45 2008

¹³⁹ Intervju med Edmund, 12 nov. Kl. 9.15-9.45 2008

¹⁴⁰ Bilder på böcker, bilaga 4

¹⁴¹ Sammanställning av intervjusvar med elever i år 2, 12 nov. kl. 11-12 2008

¹⁴² Intervju med Elvis, 13 nov. Kl. 11.25-11.45 2008

¹⁴³ Intervju med Edward, 17 nov Kl. 9:00- 9.30 2008

Synen som pedagogerna har på elevernas lärande skiljer sig dels åt mot vad det är eleverna tycker att de lär sig i skolan. Trots att det rådde lite olika tankar om vad eleverna lär sig i skolan tyckte alla elever i alla fall år två att det var väldigt roligt att gå i skolan¹⁴⁵.

De framtidsvisioner som eleverna på Mlimaskolan har var att de ansåg att det var viktigt att gå i skolan. Dels för att de fick lära sig ämneskunskaper som de tyckte resulterade i att de fick ett bra jobb i framtiden. Det yrke som övervägande delen av eleverna vill ha i framtiden var läraryrket, de ville bli pedagoger. De två andra stora yrkesgrupperna som var aktuella för eleverna var läkare och chaufförer. Efter dessa tre utmärkande grupper så var det två elever som ville ha andra yrken, nämligen advokat och pilot. Det märkligaste svaret som vi fick var att en tjej svarade oss väldigt snabbt på frågan;

...jag vill bli vit¹⁴⁶.

Variationen var inte så stor bland eleverna när det gällde framtidsyrke, men de hade en dröm.

4.2.3 Pedagogerna

Under de första åren som skolan var i drift arbetade det fyra pedagoger på Mlimaskolan, varav ingen var statligt anställd. Fem år senare arbetar det åtta pedagoger på skolan samt skolans rektor. Det arbetar en pedagog i varje klass och två pedagoger i förskoleklassen. Alla pedagoger har idag någon form av lärarutbildning på skolan, av dessa åtta pedagoger är det bara sex som är statligt anställda (med statligt anställd menas att det är myndigheterna som betalar dess lön). De andra två pedagogerna som inte är myndighetsanställda är vad de kallar ”föräldralärare”. Det som är skillnaden är att det är elevernas föräldrar som betalar dessa två pedagogers löner¹⁴⁷.

Rektorn på skolan ansvarar för allt som har med skolan att göra, både det administrativa men även som pedagog. Hans uppgifter innefattar bland annat att lära ut, avgöra vilken fortbildning som kan vara bra för lärarlaget, för elevernas utbildning, göra schema för både elever och pedagoger, se till att undervisningen på skolan håller hög standard, hjälpa nyanställda pedagoger och se till att alla som jobbar på skolan trivs och ha ett bra samarbete med skolmyndigheten¹⁴⁸. Pedagogernas roll på skolan skiljer sig från rektorns, de är mer direkt ansvariga för barnens utbildning. Några av uppgifterna är vad de ska lära sig, i vilket år eleverna ska lära sig vad, lära eleverna om rätt och fel, etik och moral, vårda sitt skolmaterial och kunna samarbeta med övrig personal på skolan¹⁴⁹. Dessa uppgifter tycker rektorn och pedagogerna på Mlimaskolan är viktiga. Eric säger följande om varför det är viktigt att gå i skolan;

Man lär sig taktiker inför livet. Utbildningen är för mig...lära sig fungera socialt och lära sig kunskaper inom olika ämnen. Jag tycker att utbildning är nyckel till framgång¹⁵⁰.

Edmund anger detta som skäl;

¹⁴⁴ Intervju med Eric, 10 nov. Kl. 9-10 2008

¹⁴⁵ Intervju med elever i år 2, 12 nov. Kl. 11-12 2008

¹⁴⁶ Intervju med elever i år 2, 12 nov. Kl. 11-12 2008

¹⁴⁷ Intervju med Eric 19 nov. Kl. 9.10-9.45 2008

¹⁴⁸ Thungu J, Wandera K, Gachie L, Alumande G, *Education*, Sid. 337-338

¹⁴⁹ Thungu J, Wandera K, Gachie L, Alumande G, *Education*, Sid. 339

¹⁵⁰ Intervju med Eric, 10 nov. Kl. 9-10 2008

Så de lär sig läsa och skriva. Om de lär sig det har de bättre förutsättningar att leva ett bra liv i framtiden. Det är eleverna som kommer att bygga framtidens samhälle, därför behöver vi ge dem de bästa förutsättningarna för att kunna lyckas. I slutändan handlar det om att utbildningen är väldigt viktigt för deras självständighet¹⁵¹.

Pedagogerna på skolan är väldigt ense om att utbildningen är viktig för eleverna. De är villiga att göra mycket för att de ska få de bästa förutsättningarna för att kunna leva ett så bra liv som möjligt¹⁵².

Det är långa dagar, stort antal elever i klasserna, lång väg till skolan och det finns inte alltid tillgång till mat. Trots dessa dåliga förutsättningar så är det ändå stor närvaro bland pedagogerna på skolan¹⁵³. På frågan om varför de valt skolyrket fick vi följande svar av Edward;

Jag gillar att hjälpa barnen. Först barnen och sen resten. De behöver någon som kan hjälpa dem, styra dem i deras identitets arbete. Det kan jag hjälpa dem med i min roll som lärare¹⁵⁴.

Edmund svarade lite annorlunda;

Om de inte får bra betyg på sina slut prov så kan de fortfarande få bra jobb. Inte västerländska jobb men andra bra jobb¹⁵⁵.

Det finns alltså som vi ovan nämnt olika anledningar till varför pedagogerna på Mlimaskolan valde att arbeta i skolans värld, med en genesam nämnare, elevernas bästa.

4.2.4 Pedagogiska metoder

Arbetsättet som Elvis använder sig utav i år två är inspirerat av det sociokulturella synsättet. Det vill säga han försöker i sin undervisning skapa en tillåtande miljö för lärandet, varvar teori med praktik och på så sätt lär sig eleverna i det samspel som kännetecknar det sociokulturella synsättet. Lektionsplaneringen gör han utifrån eleverna och med tanke på vilken tillgång till material han har. När det kommer till att berömma barnen är pedagogen väldigt duktig på detta. Om en elev har svarat rätt på en fråga klappar hela klassen händerna belönande. Om de svarar fel så blir de inte uppmärksammade på det utan då går turen över till nästa elev. Andra utlärningsmetoder som han använder sig av är frågor, demonstrationer av föremål, till exempel hur en klocka fungerar, dramatisering, berättande, grupparbeten och utomhuspedagogik¹⁵⁶. Just utomhuspedagogiken är något som han tycker är väldigt viktigt;

När det kommer till naturkunskap och vi läser om jord. Så måste du gå ut och hämta in jord till klassrummet och prata med eleverna om den där. Man måste ge dem något som de kan återkoppla till. Vi improviserar också väldigt mycket. Vi övar ihop, sen gör vi det i praktiken och sedan går vi återigen igenom det vi kom fram till.¹⁵⁷

Undervisningen är upplagd efter skolplanerna som han i sin tur har brutit ner i månadsplaneringar och till sist i veckoplaneringar. Veckoplaneringen består utav sex olika

¹⁵¹ Intervju med Edmund, 12 nov. Kl. 9.15-9.45 2008

¹⁵² Sammanfattning av intervjusvar med pedagogerna.

¹⁵³ Intervju med Eric, 19 nov. Kl. 9.10-9.45 2008, Intervju med Enrique, 17 nov. Kl. 17.30-17.40 2008

¹⁵⁴ Intervju med Edward, 17 nov. Kl. 9:00- 9.30 2008

¹⁵⁵ Intervju med Edmund, 12 nov. Kl. 9.15-9.45 2008

¹⁵⁶ Intervju med Elvis, 13 nov. Kl. 11.25-11.45 2008

¹⁵⁷ Intervju med Elvis, 13 nov. Kl. 11.25-11.45 2008

rubriker, datum, ämne och delämne, mål, lektionsupplägg, utvärdering och kommentarer, se bilaga 5¹⁵⁸. Elvis är i sin undervisning väldigt lugn och har ett ständigt öga på eleverna så han ser att de följer med i undervisningen. När han går igenom ett nytt ämne så går han först igenom det på tavlan, sedan frågar han och ser till att eleverna har förstått. Efter detta kopplar han det som gått i genom till praktiken, till exempel om han går igenom över, under, sida, framför och bakom, visar han de olika sakerna med hjälp av en bok. När detta är gjort får eleverna själva prova i några minuter innan de går igenom gemensamt igen¹⁵⁹. Han tycker att det är mycket viktigt att varva den teoretiska undervisningen med den praktiska.

Jag ska lära dem saker och därför måste jag visa dem vad det är de ska lära sig¹⁶⁰.

Ett problem som Elvis har i sin undervisning är att han inte har något stor tillgång till material. Det finns väldigt få böcker, skrivmaterial och annat material (klossar, rep, spel osv.). Det som han använder sig av i brist på material är sin och hans elevers uppfinnelserikedom.¹⁶¹

I sin undervisning anser Elvis att han försöker att använda sig så mycket som möjligt av det sociokulturella synsättet. Trots detta lever dock den behavioristiska synsättet kvar. Han använder sig mycket utav katederundervisning, han frågar och eleverna svarar och aga som bestraffningsmetod. Om en elev beter sig illa eller kommer för sent till skolan så blir de slagna med en pinne¹⁶².

5 Analys

¹⁵⁸ Intervju med Elvis, 13 nov. Kl. 11.25-11.45 2008, bilaga 5

¹⁵⁹ Kenya observation 3, nov. Kl. 9-10 2008

¹⁶⁰ Intervju med Elvis, 13 nov. Kl. 11.25-11.45 2008

¹⁶¹ Intervju med Edmund, 12 nov. Kl. 9.15-9.45 2008

¹⁶² Kenya observation 5, 11 nov. Kl. 8-9 2008

I detta kapitel kommer vi redovisa de likheter och skillnader mellan skolan i Sverige och skolan i Kenya utifrån våra frågeställningar.

5.1 Skolpolitik och skolhistoria

Som vi tidigare redovisat är de svårigheter som den kenyanska regeringen idag står inför många, bland annat att majoritet av landets barn hålls hemma för att hjälpa till med de vardagliga sysslorna, så som boskapsskötsel, matlagning och husbygge¹⁶³. Många föräldrar anser inte att de har råd att skicka sina barn till skolan. Trots att grundskolan är avgifts fri har föräldrarna inte råd med andra utgifter som krävs för att kunna gå i skolan. Till exempel avgifter för transport till och från skolan, skoluniformer, skor och annan skolutrustning¹⁶⁴. Liknande problematik ses inte i Sverige idag men innan 1842 såg det annorlunda ut. 1842 var året skolan blev obligatorisk i Sverige, innan dess fanns samma problematik där som det gör i Kenya idag. Barnen släptes inte iväg till skolan på grund av att de ansågs vara till större nytta hemma.

Som vi tidigare nämnt var den svenska skolan för några årtionden starkt influerad av det behavioristiska synsättet. Med denna syn kom även agan in i skolan, främst i form av slag med pekpinne. Den användes när eleverna inte skött sig, den användes för att vanligtvis slå eleverna på fingrarna. I Sverige blev bestraffningsmetoden äga förbjuden på 1950 talet och får sedan dess inte användas. Denna metod används fortfarande på Mlima skolan. Detta tyder på att pedagogerna fortfarande håller kvar lite i det behavioristiska synsättet, trots att själva undervisningen övergått till ett mer sociokulturellt tänkande. I tidigare kapitel har vi redovisat att Elvis i sin undervisning använder äga som bestraffningsmetod på samma sätt som pedagoger gjorde i Sverige för några årtionden. Vi anser att en sak som de båda länderna har gemensamt är att äga existerar eller har existerat. Det som dock utför en stor skillnad (vilket skulle kunna göra att denna gemensamma nämnare ses som en skillnad), är att i Sverige har den existerat men i Kenya existerar den ännu.

5.2 Styrdokumentet

När det gäller konstruktionen av styrdokument som de båda länderna har gällande skolan är de väldigt lika. Båda länderna har en skollag, läroplaner och lokala läroplaner. Som vi tidigare skrivit har vi i Sverige har vi tre olika läroplaner, Lpf98, Lpo94 och Lpf94. Lpf98 är läroplan för förskolan, Lpo 94 är läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklass och fritidshem, Lpf 94 är läroplan för frivilliga skolformerna. I de olika läroplaner finns det olika mål som skolan och pedagogerna ska arbeta mot. Dessa mål är kunskaper som eleverna skall ha uppnått genom sitt skolarbete för att bli godkända och för att eleverna skall kunna få en god utbildning och utveckling genom sin skolgång¹⁶⁵.

Den kenyanska läroplanen är inte utformad på riktigt samma sätt, den är mer specificerad på vad eleverna ska lära sig. Som vi tidigare nämnt finns det i Kenya en läroplan för varje ämne¹⁶⁶. De olika läroplanerna bygger på sex punkter som utgör grunden för utförandet av läroplanerna. De sex punkterna är vilket ämne som den läroplanen gäller för, vad som ska

läras ut, varför det ska läras ut, hur lärandet ska synliggöras för eleverna, utlärningsmetod och vilket stöd det finns från tidigare forskning. Det som de båda länderna har gemensamt när det gäller läroplanerna är att de båda har många olika läroplaner. Det finns dock en skillnad, det svenska skolväsendet har olika läroplaner beroende på vilket år du som elev går i, medan i Kenya har de olika läroplaner beroende på ämne eleven läser.

En annan sak som länderna har gemensamt är att skollagar och läroplaner sätter elevernas välbefinnande och lärande först. I Sverige säger Lpo 94 följande; Skolan skall ansvara för att elever inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Dessa ger även en grund för fortsatt utbildning¹⁶⁷. I Kenya ska skolan främja individuell utveckling och självkänsla, moraliska och religiösa värderingar, social jämlikhet och ansvar¹⁶⁸.

5.3 Pedagogerna och elevernas syn på skolan och deras skolgång

När det gäller frågor kring vad eleverna i de båda skolorna anser att de lär sig i skolan blir svaren desamma. De svarade att de lär sig räkna, läsa och skriva¹⁶⁹. Likheten mellan eleverna ligger således i att eleverna ser skolämnen som konkret kunskap. De anser inte att de lär sig andra saker, exempelvis om det sociala spelet vilket pedagogerna i de båda länderna trodde att eleverna skulle svara. Pedagogerna på Bergskolan tror att eleverna tror att de lär sig vara goda kamrater¹⁷⁰. Pedagogerna på Mlimaskolan har delvis samma uppfattning om elevernas tankar om vad de lär sig i skolan. De svarade att eleverna tror de lär sig bara genom att en pedagog står framför dem. Men även att de lär sig de olika ämnena och hur de skall bete sig mot varandra¹⁷¹.

På Bergskolan arbetar Klara som blev pedagog för att hon ville hjälpa eleverna och stödja dem i deras uppväxt, men även för att få se elevernas nyfikenhet och glädje när de lyckas med något¹⁷². Edmund som arbetar som pedagog på Mlimaskolan, svarade att han ville bli pedagog för att hjälpa eleverna att utvecklas till självständiga individer som i sin tur kan hjälpa samhället att gå framåt och utvecklas. Det som de båda pedagogerna har gemensamt är att de anser att den huvudsakliga anledningen till att de arbetar som pedagoger, är att det är underbart att se eleverna utvecklas och vara en del av utvecklingen¹⁷³.

När vi frågade eleverna om deras framtidsutsikter blev svaren lite olika mellan skolorna. Eleverna på Mlimaskolan ville bli pedagoger, chaufförer, advokater och en elev svarade att hon ville bli vit. På Bergskolan vill de gärna bli frisörer, läkare, poliser eller en ville bli sjökaptan. Man kan se att det finns elever på båda skolorna som strävar efter yrken som kräver mycket studier. Men det finns även de som i framtiden vill ha yrken som inte kräver lika mycket studier.

Pedagogerna på Mlimaskolan arbetar utifrån det sociokulturella arbetssättet när de lär ut men det finns också inslag av det behavioristiska synsättet i och med bestraffningar som eleverna får

när de till exempel kommer för sent till skolan. De använder sig av olika metoder för att fånga elevernas intresse. De använder sig av en frågemetod, vilken innebär att de frågar eleverna saker om det ämne som arbetas med och eleverna svarar. Några andra är demonstrationer av saker (så som hur klockan fungerar), grupparbeten, dramatisering och utomhuspedagogik¹⁷⁴. På detta sätt får alla elever en chans att lära sig i skolan. På Bergskolan arbetar de även där efter det sociokulturella arbetssättet, men även efter Bornholmmodellen. Denna metod hjälper eleverna med läs- och skrivinlärning utan att i själva verket skriva något utan med hjälp av lek. Reggio Emilia filosofin används även den på Bergskolan. Denna metod innebär att undervisningen läggs upp i temaarbeten. De olika teman som pedagogerna arbetar efter väljer de utifrån vad eleverna visar intresse för¹⁷⁵.

6 Slutdiskussion

I detta arbete har vi valt att skriva om olika uppfattningar kring elevers förutsättningar för lärandet, det vill säga uppfattningar om vad elever skall/bör lära sig i en skola i Sverige och en i Kenya. Samt hur omgivningen, de gällande styrdokumenterna och pedagogernas inställning påverkar elevernas lärande. För att få en så djup inblick som möjligt i detta ämne har vi valt att studera relevant litteratur kring ämnet elevers lärande, skolhistoria och skolpolitik, styrdokument och pedagogers och elevers syn på skola och skolgång. För att ge studien en bredd har vi valt att studera två länder och två skolor med mycket olika skolhistoria, sociokulturella- och ekonomiska förutsättningar.

Vi har i tidigare avsnitt om skolhistoria och skolpolitik sett att det finns stora skillnader mellan de system och skolor vi studerat. I Sverige infördes ett enhetligt skolsystem redan under 1800-talet. I Kenya tyckte den brittiska kolonialmakten att det var naturligt med en uppdelning av eleverna efter etnisk tillhörighet och olika skolor utvecklades för brittiska, indiska och afrikanska barn. Först efter självständigheten på 1960-talet genomfördes reformer som innebar att ett enhetligt skolsystem infördes utan hänsyn till etniska bakgrunder.

Vi kan också se likheter. När den svenska skolan blev obligatorisk var det ingen självklarhet att alla barn skulle gå i skola. Vi har kunnat se hur kommuner eller skolstyrelser försökte dra ut på de kostsamma investeringar som kom med en obligatorisk skolgång. Vi har också sett hur skolan fick ta hänsyn till elevernas bakgrund och genus. Fattiga barn kunde vara hemma för att hjälpa till i hushållet. Detta gällde framför allt flickor. Dessa förhållanden möter vi idag i den kenyanska skolan som vi besökt. Föräldrarna håller barnen borta från skolan om deras arbetskraft behövs hemma. Det är också vanligt att flickor gifts bort i så unga år att de inte hunnit avsluta sin skolgång. Även de ekonomiska förutsättningarna är av stor betydelse när det gäller elevers skolgång, då föräldrarna inte har råd med skolmaterial.

Vi kan också se att skolan haft som syfte att både ge eleverna kunskaper och göra dem till goda samhällsmedborgare. I Sverige har det gått från ett flitigt användande av pekpinnen för bestraffning och betyg i uppförande och ordning till grupparbeten. I Kenya råder det ett delvis annat klimat i skolan. Vad vi har sett använder de sig till stor del av katederundervisning, samt aga som bestraffningsmetod till viss del. Men de pedagoger vi intervjuat i Kenya strävar mot att använda sig mer av det sociokulturella synsättet. Vi tycker att det är ett bra mål att sträva mot, just för att kunna fånga ännu flera elever i undervisningen. Vi tycker även att om de verkligen ska sträva mot det sociokulturella synsättet bör det första steget vara att förbjuda aga på skolan.

Vi kommer i texten nedan att utgå från våra frågeställningar när vi redovisar de slutsatser som vi har dragit utifrån det material som vi har tagit del av. Dessa är: Vad kännetecknar respektive lands skolpolitik och syn på skolgång?, vad säger de centrala styrdokumenterna om elevers lärande och utveckling? och hur resonerar respektive skolas personal och elever kring skola, skolgång, lärare och utveckling?

6.1 Skolpolitik och skolhistoria

Som vi tidigare nämnt har den svenska skolan genom åren genomgått en stor förändring. De har gått från ett mer behavioristiskt synsätt i undervisningen till det sociokulturella. Detta har inneburit att skolan har gått ifrån katederundervisning och aga för att istället utgå ifrån att eleven lär sig i samspelet med andra. I Kenya arbetar pedagogerna delvis efter det

behavioristiska synsättet men inslag av det sociokulturella, vilket innebär att de anser att eleven lär i samspel med andra, men även att aga är en tillåten bestraffningsmetod. När det gäller aga som bestraffningsmetod anser inte vi att det finns något att vinna med denna metod. Det enda effekten som vi såg att den fick var att den skrämde eleverna mer för pedagogen och en dålig relation skapades mellan elev och pedagog. Lärandet skall vara lustfyllt och det tycker vi definitivt inte att den är när en elev fruktar sin pedagog. Vi tycker istället att det är bättre att förklara för eleven varför de inte får göra som de gjorde. Då ser de förhoppningsvis situationen med nya ögon och förstår varför de inte skall upprepa det de nyss gjorde.

Tidigare i texten tog vi upp hur den Kenyanska regeringen står inför en svårighet som innebär att alla barn i landet inte tillåts att gå i skolan. De anses av föräldrarna att vara till större nytta för de vardagliga sysslorna hemma. Dessutom har inte alla föräldrar råd att låta sina barn gå i skola. Även om grundskolan skall vara gratis så tillkommer avgifter för skolmaterial, skor och skoluniform. Problematiken som finns i dagens Kenya när det gäller att barnen inte kommer till skolan, har även funnits i Sverige, fast för en del årtionden sen. Då förstod de svenska föräldrarna inte heller alltid varför barnen skulle gå i skolan. Vi anser att det är väldigt bra att föräldrarna i Sverige vet hur viktigt det är för barnen att gå i skolan. I Kenya krävs det fortfarande mycket arbete med skolan. Att föräldrarna förstår varför det är viktigt för barnen att gå i skolan är något som bör arbetas med. Pedagogerna vill att alla barn skall gå i skolan och vad vi såg gjorde de sitt yttersta för att även föräldrarna skulle förstå varför.

6.2 Styrdokumentet

Skolorna i de båda länderna arbetar båda efter styrdokument, men de skiljer sig avsevärt åt när det gäller vad som står i de olika styrdokumentet. När man ser till läroplanerna så är de ett dokument som skall hjälpa skolorna och i synnerhet pedagogerna att lägga upp sin undervisning. I Sverige är läroplanerna väldigt öppna och fria, vilket innebär att pedagogen har stor frihet i hur hon planerar sin undervisning. Det står i svenska läroplaner mer övergripligt vad som skall läras in av eleverna. Det finns inga punkter i läroplanerna som säger exakt vad varje elev skall lära sig i de olika ämnena. När man ser till de kenyanska läroplanerna så är de mycket mer uppstyrda. De säger mer till punkt och pricka vad det är eleverna skall lära sig i varje ämne. De har en läroplan till varje ämne, i dessa planer finner man precis vad som skall läras. Detta ger inte så mycket utrymme för pedagogen att mer fritt planera sin undervisning. Det anser inte vi är bra, lärandet skall ju vara lustfyllt och anpassas till varje elevs speciella behov. Men är det möjligt när de regler som pedagogerna måste följa är väldigt givna sedan innan? I Sverige tycker vi att det kan vara svårt att hinna med att hjälpa varje elev på det sätt som är bra för den, men vi har ju ändå en större möjlighet än de i Kenya. De som tyvärr blir lidande i en sådan här situation är ju eleverna, de är ju tillsammans med oss som de lär sig. Nu låter det som om vi tycker att pedagoger är oumbärliga och att eleverna inte kan lära sig utan oss, men det är inte så vi menar. Det är klart att eleverna kan lära sig själva, men inte allt. Viss kunskap måste eleverna få vägledning i för att kunna nå och det är då vi pedagoger måste hjälpa eleverna. Vi måste fungera som den länk som vi är utbildade att vara, länken mellan dem själva och kunskapen.

6.3 Pedagogerna och elevernas syn på skolan och deras skolgång

Eleverna i Enkokidongoi drömmer om vad de kan bli när de växer upp, men innan de kan börja jobba utanför hemmet vet de att de måste gå i skolan. Men skolan är inte en självklarhet för dem, eleverna har långt att gå till skolan och de behövs ofta hemma för att hjälpa till. En

del av flickorna blir bortgifta i tidig ålder, vilket innebär att det inte får möjlighet att gå i skolan. Ett sätt som vi tror kan förhindra att flickorna blir bortgifta i tidig ålder är utbildning. Vi anser även att utbildning är en väg ut ur fattigdomen som de lever i. Med en bra utbildning öppnas dörren till yrkeslivet, vilket i sin tur innebär en bättre ekonomi. När de sedan får egna barn blir deras förutsättning för lärandet bättre.

Vi anser att det är viktigt att få upp elevernas ögon för varför det är viktigt att gå i skolan och lära sig nya saker. Skolan är inte bara till för att eleverna ska lära sig de olika ämnena utan också för att de ska bli goda samhällsmedborgare. På Bergskolan arbetar de med elevernas sociala kompetens för att eleverna ska klara sig ute i samhället när de är klara men på Mlimaskolan är det inte så. På Mlimaskolan arbetar de mera med de olika ämnena. Det tycker vi är synd för eleverna, för de skulle behöva lära sig mera om det övriga kenyanska samhället då det inte ser likadant ut som samhället i övrigt. Detta för att sedan kunna förstå samhället som de skall leva i bättre. Om flera elever fick möjligheten att studera vidare anser vi att det skulle det gynna samhället och landet.

Pedagogernas inställning till skolan är något vi tror påverkar elevernas lärande. En engagerad pedagog som brinner för sitt yrke smittar även av sig detta på eleverna. Pedagogerna på Mlima och Bergskolan arbetar med att inspirera sina elever, men på olika sätt. De använder sig även av utomhuspedagogik för att eleverna ska se kopplingarna av det de lär sig i böckerna och kunna knyta an det till verkligheten. Detta är något som vi tycker är viktigt för att läsa teorin i en bok passar vissa elever medan andra elever lär sig mera av praktiken. Att pedagogerna arbetar på detta sätt befäster bara elevernas kunskap bättre då de ges en alternativ inlärningsform som gynnar andra bättre. På Bergskolan arbetar pedagogerna också med utomhuspedagogik. De tar med sig ämnet ut i naturen och studerar det där. På så vis blir till exempel skogen deras andra klassrum, ett klassrum där mer är tillåtet. Det är tillåtet att springa leka men också att lära sig nya saker.

6.4 Avslutande kommentarer

Vi anser att vi i denna rapport har funnit svar på våra frågeställningar och är övertygade att den har vidgat vår syn avsevärt när det gäller elevers förutsättningar för lärandet. Men för oss tar inte arbetet slut än, i vår undersökning kom vi tidigt fram till att det finns många fler förutsättningar som eleverna ställs inför och som spelar in på lärandeprocessen. Till exempel hur miljön, kulturen och tillgång på undervisningsmaterial och pedagogiska hjälpmedel. Några av dessa har vi nämnt lite om i texten, men skulle gärna vilja undersöka djupare vid annat tillfälle.

6.5 Relevans för läraryrket

Vi tycker detta är en viktig studie som vi kommer att ha stor användning av i vår framtida roll som pedagoger. Denna fältstudie som vi har genomfört i två skilda länder har gett oss ytterliggare ett perspektiv på hur olika elevers förutsättningar kan vara. Om vi ser till Kenya och Sverige finns vad vi har sett stora skillnader i hur olika det kan vara. I Sverige anser vi att det inte alltid är lätt att gå i skolan. Det finns olika faktorer som spelar in, så som familjeförhållanden, närmiljön och de ekonomiska förutsättningarna. I Kenya råder helt andra förutsättningar, eleverna har inte tillgång till skolmaterial, inte så mycket mat och dåliga ekonomiska förutsättningar. När vi sammanställt vårt insamlade material fann vi att eleverna i Sverige har det relativt bra om vi jämförde deras förutsättningar med eleverna i Kenya. Vi är

medvetna om att en jämförelse är lite svår (detta för att Kenya enligt oss och vårt beslutat) ligger många år efter Sverige. De kämpar mot äga, matbrist och brist på skolmaterial vilket Sverige gjorde runt 1940 talet. Trots detta så anser vi att detta arbete har bidragit med väldigt nyttig kunskap inför vår kommande roll som pedagoger. Sverige blir mer och mer månkulturellt så vi tror att detta arbete delvis kan öka vår förståelse på det planet. Men den viktigaste kunskapen som vi tar med oss är att förutsättningarna kan se väldigt olika ut. Därför är det viktigt att vi tar hänsyn till de när vi möter våra kommande elever i skolan.

7 Referenslista

Här redovisas de källor vi använt oss av under denna studie.

7.1 Litteratur

- Anderson, John, 1970, *The struggle for the school*, Longman Group LTD, London
- Björkvold, Jon-Roar, 2005, *Den musiska människan*, Runa förlag, Malmö
- Claesson Silwa, 2007, *Spår av teorier i praktiken några skolexempel*, Studentlitteratur, Danmark
- Dyste, Olga, 2003 *Dialog, samspel och lärande*, Studentlitteratur, Lund
- Elmgren, Gunnel, 2003, *Från griffel till dator*, Tabergstryckeri AB, Jönköping.
- Föreningen för svensk undervisningshistoria, 1996, *Årsböcker i svensk undervisningshistoria under 75år*, Reprocentralen HSC, Uppsala,.
- Hasselrot, Titti, red, 1980, *Boken om skolan*, Liber utbildningsförlag, Uddevalla
- Häggström, Ingrid . Lundberg, Ingvar, 2005, *Språklekar efter Bornholmsmodellen- en väg till skriftspråket*, Arkitektkopia, Jönköping
- International Education Journal Vol.5, No 2, 2004, *Ethnic Inequalities in Education*
- International Labour office, 2006, *Handbook on combating child labour*, Switzerland
- Jerdelund, Ulf, 2002, *Musik och språk*, Stockholm, Runa förlag
- Kenya Institute of education, 2008, *Early childhood development and education syllabus*, Nairobi, Kenya Institute of education
- Lindkvist, Gunilla, 1989, *Från fakta till fantasi- Om temaarbete utifrån skapande*, Studentlitteratur, Lund
- Lpo 941994 *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet. I* Lärarförbundet.(2004). Lärares handbok. Stockholm: Lärarförbundet
- Mbiti David M, 2007, *Foundations of school administration*, Oxford University press, Nairobi
- Mcquail Lisa, 2002, *The Masai of Africa*, Lerner Publications Company, Minneapolis, MN, USA
- Ministry of education, 2005, *Strategic Plan 2006-2011*, Republic of Kenya

Mohamed Amin, Duncan Willetts, John Eames Foreword by Elspeth Huxley, 2004, *The last of the massai*, Camerapix Publishers International, Nairobi, Kenya

Noontoto Primary School, *Pupils report book*

Orlenius, K, 2004, *Värdegrunden – finns den?* Runa förlag, Stockholm

Skollagen, 1985, I Lärarförbundet,(2004), *Lärarens handbok*. Lärarförbundet, Stockholm

Skolverkets Allmänna råd, 2007, *Allmänna råd och kommentarer. Kvalitet i fritidshem*

Stukát, Staffan, 2005, *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*, Studentlitteratur, Lund

Säljö, Roger, 2005, *Lärandet i praktiken – ett sociokulturellt perspektiv*, Nordstedts akademiska förlag, Stockholm

The diagram group, 2003, *History of east Africa, Facts on File, cop., New York*

The Kenyan Government, *Laws of Kenya*, The education act chapter

Thungu Jane, Wandera Kezziah, Gachie Lizzie, Alumande Gladys, 2008, *Education*, Oxford University Press, Oxford USA

Vygotskij Lev. S,(1930), 1995, *Fantasi och kreativitet i barndomen*, Daibalos AB, Göteborg

7.2 Internet källor

Institute of Policy Analysis and Research (IPAR), Education Reform in Kenya for the Next Decade: Implementing Policies for Adjustment and Revitalization, <http://www.ipar.or.ke/Ed3.htm>, 19 sep, 2008 Kl. 15.00

An Inequality Perspective of education structure and performance in Kenya, <http://www.sidint.org/files/focus/Chapter5.pdf>, 19 sep, 2008 Kl. 16.14

Kenya, <http://ehlt.flinders.edu.au/education/iej/articles/v5n2/Alwy/paper.pdf>., 19 okt, 2008 Kl. 17.35

De lokala styrdokumenten, <http://www.skolverket.se/sb/d/1597/a/7143>, 10 nov 2008 kl 17:00

<http://www.twiga.se/sv/noontoto-primary-school/historia>, 3 dec. 2008 Kl. 15:16

<http://www.twiga.se/>, 9 dec. 2008 Kl. 09:40

<http://docustore.wfp.org/stellent/groups/public/documents/newsroom/wfp193201.pdf>, 9 dec.
2008 Kl. 21:38

<http://www.twiga.se/sv/noontoto-primary-school/historia>, 9 dec. 2008 Kl. 09:58

<http://www.sida.se/>, 9 dec. 2008 Kl. 11:16

Skolverkets uppgifter, <http://www.skolverket.se/sb/d/187>, 10 dec- 2008 kl 16:24

Skollag (1985:1100)

http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&dok_id=SFS1985:1100&rm=1985&bet=1985:1100 10 dec -2008 kl 16:28

Kursplaner och betygskriterier

<http://www3.skolverket.se/ki03/front.aspx?sprak=SV&ar=0809&infotyp=15&skolform=11&id=2087&extraId=> , 10 dec 2008 kl 16:40

Lokal arbetsplan

<http://www.partille.se/upload/Barn%20&%20utbildning/pdf/Aktuella%20LAP/LAP%20f-3.doc>, 10 dec 2008 kl 17:30

Gjorde en fullig här!! Tog bort ugglum som det stod i internet adressen.

Har även taigt bort en internet sida som stod var typ [www.partille](http://www.partille.se) något..

NE, <http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/artikel/224042/224042>, 11 dec, 2008 Kl. 11:37

Lyxell, J, *Barns språkinläring ,Laboration i kognitionsvetenskap* 1999

http://oldwww.cs.umu.se/tdb/kurser/TDBC12/HT-98/LABBAR/13-LABGRP/index.html#_Toc440758332, 20 dec 2008 kl 14:03

<http://www.norstedtsord.se/meny/Om-oss/Engelsk-ordlista---Norstedts-ord/>

7.3 Intervjuer

Intervju Katitzi, elev, 14 okt, kl 9:50 – 10:10, 2008

Intervju Karin; elev, 15 okt, kl 09:50- 10:10, 2008

Intervju elever Bergskolan 15okt, 13:00- 15:00, 2008

Intervju Klara, Katinka och Kristina 17 okt, 13:00- 15:00, 2008

Intervju Klara 17 okt, 13:00- 13:30, 2008

Intervju Katinka 17 okt, kl 13:30- 14:00, 2008

Intervju Kristina 17 okt, 14:30- 15:00, 2008

Intervju med Eric, 10 nov. Kl. 09:00-10:00, 2008

Intervju med Edmund, 12 nov. Kl. 9:15-9:45, 2008

Sammanställning av intervjusvar med elever i år 2, 12 nov. kl. 11:00-12:00, 2008

Intervju med elever i år 2, 12 nov, Kl. 11:00-12:00, 2008

Intervju med Elvis, 13 nov. Kl. 11:25-11:45, 2008

Intervju med Edward, 17 nov. Kl. 9:00- 9:30, 2008

Intervju med Enrique, 17 nov. Kl. 17:30-17:40. 2008

Intervju med Emanuel, 18 nov. Kl. 21-22, 2008

Intervju med Eric, 19 nov. Kl. 09:10-09:45, 2008

7.4 Observationer

Sverige observation 3, 8- 23 okt 2008

Sverige observation 1, 9 okt 2008 09:00- 09-30

Sverige observation 2, 16 okt 2008 kl 9:30-10:00

Kenya observation 1, 10 nov. Kl. 10:00-10:45 2008

Kenya observation 3, 10 nov. Kl.09:00-10:00 2008

Kenya observation 2, 11 nov. Kl. 08:45-09:30 2008

7.5 Föreläsning

Föreläsning med Heikiö, Tarja, Reggio Emilia 19 december 2006